

Boško BARAC, Zagreb

PET DESETLJEĆA MEĐUNARODNIH NEUROPSIHIJATRIJSKIH PULSKIH KONGRESA

(INPC: *International Neuropsychiatric Pula Congresses*)

Summary: FIVE DECADES OF THE INTERNATIONAL NEUROPSYCHIATRIC PULA CONGRESSES (1961-2010)

The International Neuropsychiatric Pula Symposia, now Congresses, have passed their five decades. The author participated at first as participant (in 1966), later as a help to the founder of the meetings, Professor Lopašić, as a Head of the “Yugoslav regional office” (from 1970), as a Kuratorium member (from 1974), as a Croatian Secretary General (1985-2007), collaborating with the Austrian Secretaries General: Gerald Grinschgl (1970-1985) and Helmut Lechner (1985-2005). Recollecting his memories on the development of the Symposia, the deserving Kuratorium members, speakers, personalities of the Austrian and Croatian public life, he tries to define the specific goals and the achievements of the meetings.

Originating from a small gathering in 1961 with hardly 60 neuropsychiatrists from the Graz and Zagreb University departments, the meetings have been continuously evolving into a respectable international Congress greatly surpassing the significance of the two disciplines: neurology and psychiatry and the regional borders of Austria and the then Yugoslavia, the Central and South-East European countries. Inaugurated in the times of the “cold war”, overcoming many difficulties and obstacles, they have reached important scientific, professional and humanistic achievements, enabling contacts between the then divided parts of Europe, fostering ideas of mutual understanding and collaboration, especially in the region.

The “Pula school of science and humanism” promoted interdisciplinary collaboration between neurology, psychiatry and the collaborating disciplines, fostering scientific and professional advances in medical sciences; behavioral neurology enabled collaboration between the two disciplines investigating the human brain and its emanation: human mind. New notions made possible programs for restorative processes of neural functions, and the best application of neurobiological advances in education of children and adults.

Medicine, as science and practice, although founded on biological grounds, is primarily a human activity serving the individual man and the whole human race. Modern neurology and psychiatry are no longer restricted only to diagnosing and curing brain diseases and psychic dysfunctions, but have become science of human mind and discipline caring about the brain, organ of the individual and collective human consciousness and his mental life. Neurosciences have reached the border of understanding relations of the individual brain functions and the human collective mental life. Human beings must be aware of these important events, which may prepare humanity living in the coming centuries preserving the life on Earth. The controversies that arose between new technical advances and our abilities to govern them have reached the point of threatening this divine being – the Human – and the Earth where he lives.

The modern science should help the humans to overcome these difficulties and the increasing threats to our civilization. The Pula Congresses fulfilled important scientific, medical, social and humanistic functions, both in the times of the “cold war” and more recently during global problems of various kinds.

The atmosphere in the meetings contributed to the positive developments to the fall of the totalitarian, narrow-minded political, ideological or nationalistic thinking, aiming towards tolerance and democratic development in the united Europe and the preparation for the peaceful living of people of various nations, races, religions and viewpoints in the 21st century.

UVOD

Pedesetogodišnji Međunarodni neuropsihijatrijski Pulski simpozij/kongres (INPS/INPC: *International Neuropsychiatric Pula Symposia/Congresses*) održan 2010. godine dobra je prigoda prisjetiti se okolnosti i uvjeta njihova nastanka i postupnog rasta do značajnog međunarodnog skupa, jedinstvenog u Europi i svijetu. Prvi skup organiziran je davne 1961. u Puli kao kolegijalni vikend-simpozij austrijskih i hrvatskih neuropsihijatara s klinika u Grazu (Austrija) i Zagrebu. Danas Pulski neuropsihijatrijski kongresi, jedinstveni u Europi, znanstveno povezuju dvije medicinske struke: neurologiju i

psihijatriju, stručnjake i znanstvenike srodnih medicinskih i humanističkih disciplina iz Središnje i Jugoistočne Europe te Mediterana, uključujući Izrael i arapske zemlje.

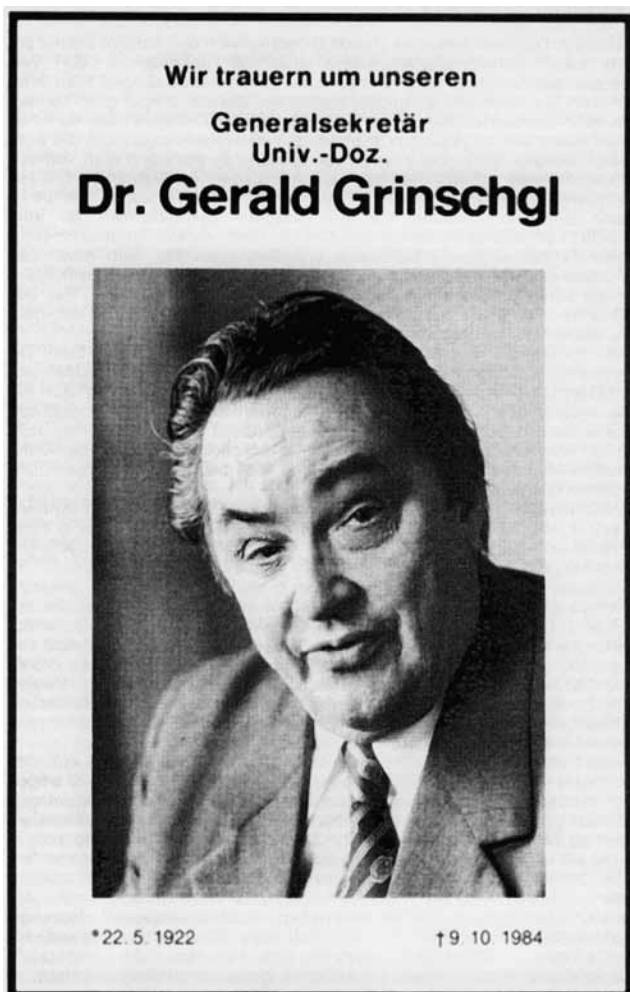
Bila je to prilika odati počast pojedincima koji su u teškim političkim i ekonomskim uvjetima nakon Drugog svjetskog rata, u godinama “hladnog rata”, pa do sada, na početku “globalizacije” – ma što ona značila, imali i imaju humane vizije suradnje ljudi raznih nacija, političkih, socijalnih i religijskih uvjerenja, o zajedničkoj budućnosti čovječanstva na temeljnim vrijednostima najbolje europske kulturne tra-

dicije, s ciljem stvaranja uvjeta za sretan život budućih generacija. Budući da su neurologija i psihijatrija medicinske discipline koje vode brigu o zdravlju živčanog sustava, posebice njegovu mozgu, organu duhovnog života pojedinca i organa zajedničkih duhovnih vrijednosti čovječanstva, ova se suradnja proširila na široku interdisciplinarnu i humanističku lepezu problema dviju srodnih i suradničkih struka.

Takve, katkad samo fragmentarno izražene vizionarske misli mogli smo čuti od osnivača ovih sastanaka iz Austrije i Hrvatske, kao i gostiju koji su godinama sudjelovali na Pulskim sastancima. Imao sam zadovoljstvo neke od njih osobno upoznati i s njima surađivati: Lopašić, Grinschgl, Stochdorph, Lechner, Peršić, Dogan, Marguth, Paal, Neundörfer, Huber, Stepantschitz, Lević, Prevec, Vodušek, predsjednici Wegart i Mesić, predstavnici gradova Pule i Graza, Hrvatske i Austrije, i mnogi drugi. Ovaj stav ostavio nam je u osobnim sjećanjima prvi glavni tajnik Pulskih simpozija Gerald Grinschgl, a u publiciranim napisima glavni tajnici Lechner i Barac.

Temelj ovog pregleda povijesti i ciljeva Pulskih sastanaka članak je o petom desetljeću Pulskih simpozija, iz pera dugogodišnjih glavnih tajnika, Lechnera i Barca (1), te zapisi

Slika Glavnog tajnika i osnivača Geralda Grinschgl
objavljena u Programu 25. Simpozija

prvog glavnog tajnika Grinschgl (2, 3). Pula, stari hrvatski grad s dugom kulturnom tradicijom višenacionalnih, višejezičnih i multikulturnih preplitanja, vidljivih i u njevoj sadašnjosti, bio je gotovo slučajno izabran i ostao sije-lom ovih sastanaka. Ne samo da su u Puli vidljivi tragovi u rimskim građevinama a njegovi stanovnici i danas čuvaju međunarodni pečat ovog dijela Hrvatske, nego su očiti i u austrijskom vojnom groblju i osobnim sjećanjima mnogih Austrijanaca o djelovanju i boravku članova njihovih obitelji u tom istarskom gradu. Nesumnjivo je da su Pulski neuropsihijatrijski sastanci značajno doprinijeli brzem razvoju ovih struka u Hrvatskoj i susjednim zemljama europskog Jugoi-stoka. Ratna zbivanja s kraja prošloga stoljeća i neshvatljivi osobni užasi i kolektivne traume na području bivše države, društvena i politička nestabilnost koja još nije prevladana, umalo su uništili ove sastanke – mostove među struka i lju-di, koji su imali, a vjerujemo da će i imati, značajnu ulogu u čuvanju ljudskih vrijednosti, međusobnog poštovanja i mira na ovim prostorima.

Međunarodni neuropsihijatrijski sastanci u Puli razvi-li su se inicijativom suradnika neuropsihijatrijskih klinika Sveučilišta u Zagrebu i “Karl Franzens univerziteta” u Grazu. Oni su danas postali medicinski znanstveni sastanci s naj-dužom tradicijom trajanja u Hrvatskoj i Europi, nesumnjivo nastali na temeljima zajedničke europske kulturne tradicije. Prvi “Wochenend-Symposium” u Puli, davne 1961. godine, održan je nakon gotovo desetogodišnjih priprema: tom činu je prisustvovao tadašnji generalni konzul Republike Austri-je u Zagrebu dr. Johannes Dengler, što vjerojatno nije bilo slučajno, jer je u vrijeme priprema Pulskih sastanaka još uvijek postojala politička paranoja “ugrožavanja države i socijalizma”, koju su poticali neki od političkih “aparatačika”, prvenstveno da bi opravdali svoje postojanje. S druge stra-ne bilo je to vrijeme političkog “otvaranja” Jugoslavije pre-ma Zapadu, što je, prema mojim sjećanjima iz toga doba, vjerojatno bilo više prisutno u Hrvatskoj i Sloveniji nego u drugim dijelovima Jugoslavije. Ipak, možda je iz tog razloga, za tadašnje diplomatske uzuse, i dr. Dengler ostao neobično dugo na funkciji generalnog konzula, te kao službeni pred-stavnik Austrije otvarao ove sastanke sve do 1974. godine. Rado se sjećamo i kasnijih generalnih konzula, primjerice dr. Martinsa, koji su nastavili tu tradiciju. Za spomenuto zanimanje predstavnika austrijske države vjerojatno je imao zasluga dugogodišnji glavni tajnik Gerald Grinschgl svojim ugledom u društvenim i političkim krugovima Štajerske i Austrije, svojom prirođenom diplomatskom intuicijom i šarmom, te istovremeno, s naše strane, politički i društveni ugled koji je uživao profesor Lopašić još iz vremena Kraljev-ske Jugoslavije, kroz razdoblje tzv. NDH i nove socijalističke Jugoslavije, osiguravajući tako njihovo održavanje.

Osnivačima ovih znanstvenih sastanaka smatramo pred-stojnike klinika u Grazu i Zagrebu, profesore Radoslava Lo-pašića i Hansa Bertha. Stvarni inicijator Pulskih sastanaka bio je kasniji dugogodišnji glavni tajnik Simpozija, docent na Neuropsihijatrijskoj klinici u Grazu Gerald Grinschgl. Zahvaljujući nizu okolnosti Pulski su sastanci ubrzo postali respektabilnom međunarodnom ustanovom. Prvi povijesni

sastanak zbilo se u vrijeme Tijelova 1961. godine, praznika u Austriji (ali ne i u Jugoslaviji), kada se četvrtak spajao sa subotom i nedjeljom da bi više austrijskih kolega moglo prisustvovati sastanku: taj termin ušao je u tradiciju "Wochenend" Simpozija, sve dok novi vlasnici privatiziranog turističkog kompleksa ("Agenzia Europa Istra") nisu zatražili da se zbog financijskih razloga taj termin promijeni. Tako je Kuratorij 21. lipnja 2003. godine zaključio da će se termini nakon četiri desetljeća promijeniti, te da će se održavati svake godine trećeg tjedna u lipnju, od srijede do subote, s tradicionalnim svečanim otvaranjem u četvrtak ujutro.

Zbog stečena stručnog i znanstvenog ugleda, ali i zbog tadašnjeg položaja Jugoslavije kao "nesvrstane zemlje", Pulski sastanci su ubrzo bili prihvaćeni kao prijazno mjesto gdje su se u uvjetima "hladnog rata" mogli sastajati znanstvenici iz oba "bloka": Istočnog i Zapadnog, čak i rijetko mjesto kontakata predstavnika Istočne i Zapadne Njemačke. Dugogodišnji glavni tajnik i stvarni "motor", *spiritus movens* ovih sastanaka tijekom prvih 25 godina, Gerald Grinschgl, svojim tipičnim austrijskim šarmom, ljubaznošću i prijateljskom dobrodušnošću ("Gemütlichkeit") znao je stvoriti ozračje prijateljskog druženja i slobodnih stručnih rasprava. Ipak je u tim vremenima napetosti i nepovjerenja među velikim svjetskim silama, dijelom i unutar tadašnje Jugoslavije i sastavnih republika, zbog raznih političkih razloga, dolazilo i do prijetnji u održavanju kontinuiteta Simpozija, koje su bile otklanjane tihom diplomacijom hrvatskih organizatora uz političku podršku tadašnjih Izvršnih vijeća (vlade) Sabora SRH, uz moralnu pomoć austrijskih prijatelja. Tako je za vrijeme tenzija zbog protesta Slovenaca u austrijskoj pokrajini Koruškoj, predsjednik psihijatrijskog društva iz Ljubljane službeno zatražio da se Simpozij demonstrativno otkaže: s profesorom Peršićem bio sam primljen u Odjelu za veze s inozemstvom Izvršnog vijeća Hrvatske, te nam je sugerirano da mirno nastavimo s pripremama. Istovremeno je jedan liječnik, austrijski ekstremist, najavio javne proteste na Simpoziju: Grinschgl je bio dovoljno utjecajan da onemogućio. Simpozij je protekao mirno bez incidenata. Dugogodišnja snažna podrška političkih tijela Republike Austrije očitovala se redovitim sudjelovanjem njezinih visokih predstavnika i u pomoći koju je dobivao austrijski glavni tajnik.

DUGE PRIPREME I POČETCI PULSKIH SIMPOZIJA

U svojim pisanim sjećanjima na razvoj Pulskih Simpozija (2, 3) Grinschgl detaljno opisuje pripreme i zbivanja u prvim godinama njihova održavanja, dajući podatke o simpozijima, njihovoj duhovnoj i emocionalnoj atmosferi, te nositeljima glavnih tema. On je godinama objavljivao popise sudionika godišnjih Pulskih simpozija, te o priznanjima, koja su dobivali sudionici koji su dolazili često ili redovito. Ovi dokumenti (prilozi 22, 23) djelomično su i povijest osobnih kontakata naših i inozemnih liječnika, pa i prilog povijesti hrvatske medicine, ne samo neurologije i psihijatrije nego i drugih medicinskih disciplina obuhvaćenih Pulskim simpozijima. U uvodu "Put u Pulu" (2) u Programu 20-og Simpozija ističe:

"Stoljećima star zajednički put sjevernih republika Jugoslavije: Slovenije i Hrvatske, kao i stogodišnja pripadnost

Istre i Dalmacije, te teritorija današnje Republike Austrije istoj državnoj formaciji, stvorilo je razne odnose i veze: obiteljske, kulturne, obrazovne i znanstvene. Svi ljudi koji su u njoj živjeli imali su brojne uspomene na zajednička dostignuća. Povijesna sjećanja na to vrijeme prekinuo je kaos Prvoga svjetskog rata, a slijedeća dva desetljeća nisu pogodila oživljavanju starih prijateljskih veza ni zajedničkih interesa. Drugi svjetski rat nanio je još teže rane europskim nacijama. Usprkos tome već nekoliko godina nakon rata postajali smo svjesni da se ne trebamo stidjeti dugog zajedničkog života u prošlosti. Naprotiv, rađala se ideja o međusobnom razumijevanju i suradnji, s istovremenom autentičnošću u smislu stvarnog humanizma, priznavanja različitih društvenih i političkih stavova, nužnih u našem vremenu.

Šest godina nakon završetka rata europske su zemlje još uvijek bile podijeljene restrikcijama putovanja zbog neophodnih viza i deviznih ograničenja. Ipak su potrebe za međunarodnim kontaktima, osobito u znanosti – u ovom slučaju medicinske – postajale jače i rušile barijere. Tako su se 6. rujna 1951. u pauzi 2. Međunarodne konferencije o poliomijelitisu u Kopenhagenu sreli predstavnici dvije srednjoeuropske zemlje. Piscu ovih redaka, tada mladom asistentu Neuropsihijatrijskog odjela u Grazu, pristupio je gospodin s natpisom "dr. Arnulf Rosenzweig, Zagreb, Jugoslavija". Pokazujući na moj "bedž", izrazio je mišljenje, da bismo se mi, kao predstavnici dvije male susjedne zemlje među predstav-

.....
Primarius Dr. med. Arnulf Rosenzweig, inicijator suradnje zagrebačke i gradačke neuropsihijatrijske klinike

nicima mnogih zemalja svijeta, trebali držati zajedno: bio je to pogodan trenutak za novu eru znanstveno-medicinskih veza Austrije i Jugoslavije. Gledajući unatrag, ova zgoda se može označiti početkom svih kasnijih neuropsihijatrijskih veza između naše dvije zemlje i na neki način “začetak” Pulskih neuropsihijatrijskih simpozija, kojih će “porod” uslijediti tek nakon desetgodišnje “trudnoće”.

PRVIH DVADESET I PET GODINA

U širem osvrtu na razvitak Pulskih simpozija o njihovoj 20-godišnjici (3) Gerald Grinschgl iznosi savjesno, eruditski i analitički podatke o osobama, koje su značajno doprinijele medicinskoj povezanosti između današnje Austrije i nekadašnjih jugoslavenskih republika, danas samostalnih država: “Tako se dogodilo, da su Srbi, Hrvati i Slovenci koji su studirali medicinu u Austriji (Beču, Grazu i Innsbrucku) kasnije postali značajni znanstvenici i liječnici u svojim zemljama, osnivači fakulteta i klinika, ali da su također postajali i vodeći medicinari u Austriji i profesori na fakultetima u Beču i Grazu”. Posebno analizira karijere Todorovića, Đorđevića, Pregla, Wickerhausera, Mašeka, Čačkovića, Dursta, Vidakovića, Lopašića, Vončine, Mladenovića, Ruždića, Šerka, očitom greškom ne spominje i Bečanina Mayerhofera – osnivača zagrebačke pedijatrijske škole. Posebno se osvrće na djelatnost Koste Todorovića, gradačkog studenta medicine, koji je prigodom prijama visokog austrijskog odličja 1962. održao u Grazu predavanje: “Die wechselseitigen Beziehungen zwischen den heutigen jugoslawischen Ländern und Österreich” (Uzajamne veze među današnjim jugoslavenskim zemljama i Austrije).

U nastavku članka iznosi svoja sjećanja na događaje, koji će rezultirati prvim znanstvenim skupom u Puli. Nakon prvih kontakata Rosenzweiga i Grinschgl-a bile su dogovorene međusobne posjete kolega neuropsihijatrijskih klinika Graza i Zagreba, uz podršku tadašnjih predstojnika Berthe i Lopašića. To nije bilo uvijek jednostavno zbog restrikcija u dobivanju viza i potrebnih deviza, ali su one rješavane uz pomoć klinika – domaćina. Redovita izmjena asistenata stvarala je novo ozračje znanstvene suradnje Zagreba i Graza u području neurologije i psihijatrije. Najaktivniji u tim izmjenama bili su Grinschgl i Lechner s austrijske, te Rosenzweig, Blažević, Betlheim, Julius, Lopašić, Dogan i Peršić s hrvatske strane. Nakon desetljeća kontinuirane, katkad spontane suradnje, s predavanjima na klinikama i kongresima te zajedničkim publikacijama, rodila se ideja o “vikend simpoziju”, koja se dorađivala nekoliko godina. U međuvremenu suradnja se širila i na druge klinike u Jugoslaviji (Ljubljana, Beograd, Novi Sad, Niš, Skopje), pri čemu su sudjelovali: Vujić, Ristić, Gospavić, Niketić, Kanoni, Marinčić, Vesenjani, Bedjanić, Kmet, Zec, Bokonjić... U širem osvrtu Pulskih simpozija, Grinschgl opisuje i svoje utiske o osobama s područja Hrvatske, Srbije i Slovenije, koje su imale poseban značaj u razvitku Pulskih sastanaka.

Detaljnije opisuje pripreme za prvi “vikend-simpozij” 1961. godine; kako su tražeći najpogodnije mjesto za zajednički znanstveni sastanak na kraju došli do Pule. S Lopašićem i Rosenzweigom bila je dogovorena Opatija kao

najpogodnije mjesto takava sastanak, koji je trebao osigurati ugodan boravak sudionika, uz potrebne uvjete za održavanje predavanja i diskusije. Bertha i Grinschgl uputili su se u pratnji profesora Jelašića u Opatiju i na licu mjesta shvatili da tamo nema hotela koji bi mogao osigurati uvjete sastanka. Tada su na prijedlog Jelašića “potegnuli” autom u Pulu, prespavali u hotelu “Rivieri”, no ujutro uvidjeli, da ni ondje nije bilo moguće održavati sastanak. Konačno su našli minimalne uvjete u “Ribarskoj kolibi”, “hotelskom naselju” tri kilometara izvan centra Pule. Već u prvim kontaktima s prirodom i ljudima u ugodnoj atmosferi izabrali su baš to mjesto na periferiji Pule kao gostoljubivo i prikladno za rad, rasprave i ugodno druženje. U svojim sjećanjima opisuje kako su poslijeratni uvjeti života u Jugoslaviji utjecali na skromne uvjete organizacije prvih simpozija.

Skupina liječnika iz Graza 31. je svibnja 1961. došla autima u Zagreb, gdje su preuzeli prof. Wenera Scheida, šefa Neuropsihijatrijske klinike u Kölnu, uglednog njemačkog neurologa, autora nekoliko izdanja vodećeg njemačkog udžbenika (4), koji ih je satima čekao na zagrebačkom kolodvoru zbog teških uvjeta vožnje tadašnjim cestama. Preko Plitvica, gdje su prespavali, slijedećeg su dana obišli ovo “čudo prirode”, te vozili dalje preko Like i Velebita – s velebnim pogledom na otoke – dalje preko Karlobaga i Rijeke prema Puli. U “Ribarskoj kolibi” nestrpljivo ih je čekala grupa umornih, namrgođenih kolegica i kolega, njihovih prijatelja iz Graza, Zagreba i Pule, na čelu s austrijskim generalnim konzulom u Zagrebu, dr. Denglerom. Simpozij je počeo slijedećeg dana, 2. lipnja, predavanjem profesora Berthe “Patofiziologija i diferencijalna dijagnoza bolesti mezencefalona i produžene moždine sa sindromima moždanih živaca”. Kao što je i kasnije ostao običaj, sastanak su pozdravili i dekan Medicinskog fakulteta u Rijeci prof. Atanacković i gradonačelnik Pule Anton Bubić. U znanstvenom programu sudjelovao je uz kolege iz Graza, Zagreba i Pule (Nazor, Paić, Maretić, Jelašić) kao jedini predstavnik Njemačke prof. Scheid, koji kasnije nije manjkao ni na jednom od prvih dvadeset simpozija. Ukupno bilo je 17 predavanja. Na prvom simpoziju još nije bilo kolega iz Beča, Ljubljane i Beograda, koji će se priključiti tek slijedeće godine, na 2. Simpoziju. Dugo se pričalo i o prirodnim ljepotama Pule i Istre, ali i o društvenom životu, koji je, mada relativno skroman, imao u Austriji i Njemačkoj manje poznatih specifičnosti. Domaćini iz Pule organizirali su za supruge u pratnji sveučilišnih profesora, docenata i asistenata, prisutnih na Simpoziju, razgledavanje grada. Nakon uspješnih predavanja i intenzivnog druženja (60 sudionika Simpozija) od 2. do 4. lipnja, piše Grinschgl, “ispunjenih novim osjećajem zajedništva, bez obzira na nacionalnost, jezik i politiku, sretni u jednoj prekrasnoj zemlji, koja je od svakog pojedinca tražila tajno obećanje da će se opet vratiti. Ovaj prvi put u Puli, svima je bilo jasno, nije bio i posljednji: bilo je to pravo znanstveno hodočašće – početak tradicije koja će trajati desetljećima!”.

Tako je pisao Gerald Grinschgl, liječnik i humanist, prođuhovljeni intelektualac i kozmopolit, čovjek visokih etičkih normi i prijatelj dobrog društva, europske kulturne i specifične austrijske tradicije. On je za Pulske sastanke bio nepo-

novljiv, oduševljen organizator i voditelj ovih međunarodnih sastanaka, važnih za čitavi Jugoistok Europe, na ponos njihova domaćina, Hrvatske. Ovi će sastanci tijekom godina postati poznati kao "Pulska škola znanosti i humanizma", kako su često naglašavali ugledni predavači i počasni gosti, predstavnici austrijskog političkog i javnog života, pri čemu su uvijek naglašavani hrvatski i jugoslavenski doprinosi. Grinschgl, mladi i ambiciozni asistent, posebno se isticao radovima u tada aktualnim problemima neuroinfekcija i njihovu intenzivnom liječenju, a u vrijeme zajedničke discipline "neuropsihijatrije" bavio se i drugim problemima neurološke struke. Imao je osobit smisao za međunarodnu suradnju, pa je prijedlog tadašnjeg mladog asistenta iz Zagreba Rosenzweiga o suradnji Zagreba i Graza rado prihvatio i inicirao međusobne posjete zagrebačkih i gradačkih kolega. Kao Austrijanac s antifašističkom prošlošću tijekom Drugog svjetskog rata, bio je u to vrijeme ugledna ličnost austrijskog javnog života, imajući prijatelje u društvenim krugovima intelektualaca, kulturnih radnika i političara, kao primjerice kasnijeg ministra vanjskih poslova Karla Grubera, s kojim je surađivao u protunacističkom otporu.

Među istaknutim pojedincima iz Austrije i Hrvatske, koji su javno davali podršku ovim sastancima, moramo se prisjetiti nekih, koji su godinama pratili razvoj i rast ovih specifičnih sastanaka, dajući im, i kao odgovorni političari poratne Austrije, svesrdnu moralnu i materijalnu potporu. Posebno treba spomenuti: primariusa dr. Willibalda Lampara, Hofrata ("Dvorskog savjetnika"), primariusa dr. sc. Gerda Stepantschitzza (s obiteljskim i prijateljskim vezama u Hrvatskoj), obojicu ugledne liječnike i visoke predstavnike političkog života Grada Graza, pokrajine Štajerske i Republike Austrije; dugogodišnjeg gradonačelnika Graza Alfreda Stingla, veleposlanika Austrije u Beogradu Karla Hartla, predsjednika Parlamenta pokrajine Štajerske, sveučilišnog profesora dr. Hansa Korena, i drugih. Visoki predstavnici Republike Austrije i pokrajine Štajerske redovito su prisustvovali i u slučaju izostanka po rangu viših predstavnika Hrvatske otvarali Simpozije. I visoki predstavnici hrvatskog Sabora i njegova Izvršnog vijeća Sabora (Vlade) SRH slali su pisane poruke podrške sudionicima i organizatorima Pulskih sastanaka, objavljujane u Programima, te bili prisutni na otvorenju Simpozija: predsjednici Petar Fleković, Ante Marković i Ante Milović, ministri zdravstva Boško Popović i Mladen Radmilović, te prvi predsjednik Izvršnog vijeća Sabora nakon prvih slobodnih izbora Stjepan Mesić još u vremenu postojanja Jugoslavije, kao i predsjednik Vijeća Sabora SRH Gajko Šteković i drugi, dok nam je tajnik Izvršnog vijeća Sabora Miloš Džebro uvijek ljubazno pomagao u kontaktima s nadležnim ministarstvima: na tomu smo im uvijek odavali dužno priznanje, što činimo i sada. Prilikom jubilarnih Simpozija: 20-og (1980), 25-og (1985) i 30-og Simpozija (1990), u vrijeme postojanja bivše države, pokrovitelj je uvijek i bez iznimke bilo Izvršno vijeće Sabora (Vlada) Republike Hrvatske, vršeći tu funkciju i u ime organa Federacije.

Drugi Simpozij bio je održan 1962. već s oko 200 sudionika u novom hotelu "Zlatne stijene" na Verudeli. Pulu više nisu osjećali "stranim gradom", jer su novoformirani lokalni

organizacijski odbor: doktori Kuiš, Nazor i Paić, kao i svi pulski gradonačelnici, osobito važno u prvim godinama, naglašavali dobrodošlicu sudionicima, što su dokazivali bogatim domjenkom – u početku u subotu oko podneva po završetku Simpozija, kasnije u petak na svečanima večerama – organiziranim posebno u ime pulskog, odnosno gradačkog gradonačelnika. Bila je to i prilika za međusobno druženje i za stvaranje prijateljstava i programa za suradnju gradova i zemalja: Graza i Pule, Hrvatske i Štajerske. Novi predavači Drugog simpozija bili su Ristić (Beograd), Čuk (Rijeka), Birkmayer (Beč), Frauchinger (Bern), Lüthy (Zürich), ugledni neuropsihijatri, predstojnici klinika, Kogoj, Slovenac medicinski obrazovan u Austriji, predstojnik Dermatovenerološke klinike u Zagrebu, ugledni član zagrebačke Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti (JAZU).

Više nitko nije sumnjao, da će se održati i Treći Simpozij 1963. godine. Tada su se uglednim predavačima pridružili Niketić (Skopje), Reisner (Beč), Ganner (Innsbruck). Kartin (Ljubljana), Zec i Bokonjić (Sarajevo). Te značajne godine izabrano je međunarodno znanstveno-organizacijsko tijelo, prema njemačko-austrijskoj tradiciji nazvano "Kuratorij" (lat. *cura*, briga). U prvi Kuratorij su tada bili izabrani: Hans Bertha, Gerald Grinschgl, Franjo Jelašić, Milan Kuiš, Radoslav Lopašić, Herbert Reisner, Jovan Ristić i Werner Scheid. Kasnije će Kuratorij mijenjati sastav i strukturu, no uvijek su ga činili ugledni predstavnici neurologije i psihijatrije iz europskih zemalja kojima su pripadali najbrojniji sudionici Simpozija: Austrije, Njemačke, Italije, Hrvatske, Slovenije, Srbije, ali i Belgije, Mađarske, Grčke i Čehoslovačke, a kasnije i udaljenih zemalja, koji će u budućnosti zajedno s glavnim tajnikom brinuti o stručnim i organizacijskim pitanjima ovih sastanaka.

Pri planiranju slijedećeg, 4. Simpozija, dogodila se 13. prosinca 1963. godine kod Portoroža, na putu prema Puli, teška prometna nesreća, u kojoj su stradali Bertha, Grinschgl i treći kolega, Maller. Svi su bili zbrinuti u Izoli, uz veliku pažnju lokalnih liječnika i političara te kolega iz Zagreba i Pule. Iako je Bertha pretrpio najlakše ozljede, nakon nekoliko dana razvili su se simptomi teškog unutrašnjeg krvarenja: helikopterom bio je prevezen u Graz, ali je usprkos operaciji umro 3. siječnja 1964. Njemu u čast bila su godinama održavana akademska predavanja "Hans Bertha Gedenkvorlesungen", koja su bila istaknuti znanstveni događaji u nizu slijedećih Simpozija. Ukupno je do 1987. godine bilo održano 23 predavanja, što su ih održali članovi Kuratorija ili ugledni prijatelji Pulskih simpozija. Kasnije su ta predavanja nastavljena kao *akademska predavanja* uglednih predavača o aktualnim ili specifičnim temama ili u počast osnivačima Pulskih sastanaka.

Godine 1966. u Kuratorij bio je izabran ugledni njemački neurokirurg, Frank Marguth, predstojnik Klinike u Münchenu, predsjednik Europske udruge neurokirurga, koji je sve do smrti 1991. aktivno sudjelovao u programima "Pule" i snažno uveo neurokiruršku skupinu europskih i jugoslavenskih neurokirurga u stručne i znanstvene teme Simpozija. Njegovo djelovanje je u zadnjih dvadesetak godina izvrsno nastavio i unaprijedio član Kuratorija, prof. Günther Lanner, emeritira-

ni predstojnik Neurokirurške klinike u Klagenfurtu.

Prvih dvadeset i pet Simpozija održavalo se na njemačkome jeziku, što je bilo prirodno za starije pripadnike prijeratnih generacija, kada je njemački, uz francuski, bio prvi glavni jezik intelektualaca, ne samo u Hrvatskoj, nego i u Sloveniji, Srbiji i uopće u regiji. Postupno je postao ograničavajući faktor, stručni, pa i politički problem, osobito kod mlađih, koji su većinom vladali engleskim (ili ruskim) jezikom. Zato je nakon 1975. godine uvedeno simultano prevođenje na jezicima sudionika: hrvatski (hrvatsko-srpski), kasnije (katkad) i njemački, talijanski, slovenski i engleski, što je iziskivalo dodatne velike izdatke. Tek od 26. Simpozija preuzet je engleski kao jezik kongresa, a simultano prevođenje otkazano.

Redali su se Pulski sastanci, rastao je broj sudionika s obzirom na predavače i rastući ugled ovih sastanaka među stručnjacima u Europi. Kuratorij se redovito sastajao tri puta godišnje, jednom u Puli za vrijeme Simpozija, a dva puta u gradovima odakle su dolazili članovi Kuratorija: Austrija, Njemačka, Italija, Mađarska, Hrvatska, Slovenija, Srbija. Rastom Simpozija postavilo se pitanje novih članova Kuratorija. Tako su do 1980. u Kuratorij dodatno bili primljeni kolege, koji su intenzivno surađivali u organizaciji simpo-

zija: Dogan (poginuo u saobraćajnoj nesreći 1979.), Peršić i Barac (Zagreb), Eichhorn (Graz), Ganner i Gerstenbrand (Innsbruck), GROSSER (Padova), Kartin (Ljubljana), Lampar (Graz), Marguth i Stochdorph (München), Nazor (Pula) i Stammler (Köln).

Na sastanku Kuratorija 1983. godine uspostavljeno je novo tijelo, "Dopisni članovi Kuratorija", izabrano od aktivnih pojedinaca Pulskih simpozija, kojime se htjelo odati počast za pomoć u organizaciji, ali ne i obvezu na stalno sudjelovanje u Kuratoriju, broj članova kojeg se nije željelo širiti: van den Bergh (Leuven), Berner (Beč), Bresser (Köln), Csanda (Budimpešta), Dietze (Berlin), Ercegovac (Beograd), Grčević (Zagreb), Hanzal (Prag), Huber (Bonn), Koptagel (Istambul), Milčinski (Ljubljana), Muačević (Zagreb), Negrin (Padova), Rennert (Halle), Schnaberth (Beč), Siegfried (Zürich), Stringaris (Atena), Struppler (München).

Grinschgl je 1970. napustio kliniku i otvorio privatnu polikliniku s konzultacijama u nekoliko ustanova, pa i u austrijskoj vojsci, vodio profesionalnu administraciju Simpozija uz tehničku podršku sveučilišne Neuropsihijatrijske klinike. Zbog porasta poslova rastom Simpozija bilo mu je sve teže svladavati prepisku sa sudionicima, predavačima, gostima i sponzorima Pulskih simpozija. Nastala je potreba da se dio organizacije prebaci u Zagreb. Neki dogovori između glavnog tajnika i predstojnika zagrebačke klinike (Lopašić, Dogan) mogli su se ostvariti telefonom, dok je bilo poslova zbog kojih je trebalo putovati u Graz. Profesor Lopašić odredio je mene, kao najmlađeg asistenta na Klinici, s dobrim pozna-

.....
Članovi Kuratorija na sjednici 1980. godine: slika za sjećanje: priprema za jubilarni 20-ti Simpozij: Prvi red (s lijeva na desno): Stammler, Ganner, Marguth, GROSSER, Grinschgl, Barac, Kartin, Peršić. Drugi red: Reissner, Scheid, Radoš, Eichhorn, Stochdorph, Nazor

vanjem njemačkog i engleskog, vrativši se u Zagreb nakon jednogodišnjeg studijskog boravka i napisane doktorske disertacije u Švedskoj (Uppsala) i obranjene u Zagrebu (1965), krajem 1966. godine za svojeg izaslanika na sastancima s austrijskim organizatorima. Time sam započeo svoju suradnju u organizaciji Pulskih međunarodnih sastanaka putujući na sastanke u Graz kao izaslanik profesora Lopašića, kasnije Dogana, radi koordinacije znanstvenih i organizacijskih pitanja između Graza i Zagreba. Vlakom, kasnije automobilom, putovao sam u Graz, što je katkad dugo trajalo, obzirom na tadašnje loše veze vlakom i loše ceste. Ipak, to je bila prilika upoznati kolege u Grazu, i usko surađivati s dragim kolegom Geraldom. Najčuža suradnja Zagreba i Graza bila je uvijek bitna za organizaciju Pulskih sastanaka.

Lokalne obveze u Puli, osobito kontakte s lokalnim dužnosnicima: pitanja protokola, dogovori s gradonačelnikom, sa Skupštinom općine, kasnije Grada, i Županije istarske, nakon "pionira" dr. Kuiša i Maretića, preuzimao je tijekom mnogih godina lokalni "odbor za doček": prim. Ivo Nazor, šef Neuropsihijatrijskog odjela i kolege iz Pulske bolnice: Paić, Duić, Franić, Kos. Kasnije je ovaj posao nastavio prim. mr. sc. Aldo Radoš, koji je 1982. izabran u Kuratorij, a 1989. na prijedlog prof. Lechnera postao glavni tajnik za lokalnu organizaciju. Posljednjih godina izabran je "lokalni organizacijski odbor" na čelu s prim. dr. sc. Dubravkom Markovićem.

Da bi se narasla organizacijska suradnja Zagreba i Graza formalno institucionalizirala, Kuratorij me na prijedlog doc. Grinschgl izabrao 1970. za tajnika "Jugoslavenskog regio-

nalnog ureda" na Zagrebačkoj klinici ("Jugoslawisches Regionalbüro"). Novi predstojnik Klinike Dogan formirao je na Klinici Zagrebačko tajništvo za suradnju s Izvršnim vijećem Hrvatske – pokroviteljem Pulskih sastanaka, farmaceutskim firmama, za kontakte s liječnicima u republikama Jugoslavije i u istočno-europskim zemljama: Mađarske, Čehoslovačke, Poljske, Istočne Njemačke (DDR), Rumunjske, Bugarske, pa i SSSR-a, s obzirom da je u tamošnjim zemljama izazivalo manje sumnji kada su obavijesti dolazile iz "nesvrstane" socijalističke Jugoslavije, nego iz "kapitalističkih zemalja Zapada". Današnje generacije teško si mogu zamisliti stupanj latentne paranoje straha od "špijunaže" i "kapitalističke propagande" u svim sferama života istočnog "socijalističkog lagersa". Toga je doduše, mnogo manje, bilo i u Jugoslaviji, uglavnom zbog primitivizma, pa su ljudi sa znanjem više jezika često bili sumnjičeni kao "suradnici stranih obavještajnih službi". To smo i mi katkad doživljavali od dogmatičkih "funkcionara", ali i zavidnih kolega. Stoga smo morali biti "osigurani" ljudima koji su imali povjerenje u visoki republičkim krugovima koji su odlučivali o međunarodnoj suradnji. To su obavljali Lopašić, Dogan i Peršić, imajući kontakte s utjecajnim osobama u visokoj hrvatskoj politici, osiguravajući nesmetani rad simpozija. Potkraj šezdesetih godina pritisci su postepeno jenjavali.

.....
Kuratorij na terasi hotela «Brioni» u pauzi 21. Simpozija (1981. god.): Barac, Peršić, Ristić, Grinschgl, Grosser, Ganner, Radoš. Marguth, Stochdorph, Nazor, Stammler

Od Prvog i Drugog simpozija ostali su pisani znanstveni tragovi Simpozija u obliku sažetaka održanih predavanja, kakvi su, poput "skripata" u formatu A4, bili pripremani i za slijedeće Simpozije. Već od prvog "Wochenend-Simpozija" Grinschgl je počeo tiskanje Programa na njemačkom, za ono vrijeme visoke sadržajne i tehničke kvalitete, od kojih su ostali sačuvani rijetki primjerci, raritetni dokumenti kvalitete Pulskih sastanaka. Pisac ovih redaka, kasniji dugogodišnji glavni tajnik Simpozija, predstojnik Neuroloških klinika u Zagrebu (1979-1987) i Osijeku (1995-2000), B. Barac, član Kuratorija od 1974., usko surađujući s austrijskim glavnim tajnikom Grinschglom do njegove nenadane smrti, u svojoj dokumentaciji posjeduje Programe tek od 3. Simpozija. Prva knjiga sažetaka na njemačkom ("Referate"), bez oznake urednika, izdana je tek za 15. Simpozij 1975. godine. U knjizi susrećemo interesantne sažetke predavanja i izlaganja mnogih dragih kolega kojih se rado sjećamo, a u ono vrijeme su predstavljali vrh neurološke i psihijatrijske znanosti u Europi i u nas. Tako među autorima *glavnih referata* nalazimo ugledna imena: Fališevac, Steinbrecher, Unterhatscheidt, Wieck, Struppler, Dogan, Gerstenbrand, Marguth, Kazner, Werner, Peršić, Ristić, Bokonjić, Muačević, Birkmayer, Riederer, Huber, Hinterhuber, Bresser, Stochdorph, Jušić, Hajnšek, Barac, dok se među referentima *kratkih priloga* pojavljuju: Bokonjić, Ledić, Sepčić, Demarin, Antončić, Muftić, Jeličić, Iveković, Nazor, Šugar, Žele, Kartin, Ledinski, Lević, Ledić, Lupret, Matković, Reisner, (Jovan) Dimitrijević, Hamel-Puškarčić, Sartorius, Franjić, Štampalija, Weiner, Brenner, Simkó, Milekić, Kulčar, Šubić, Gospavić, Jušić, Ignjatović, Paunović, i mnogi drugi. Knjige sažetaka su i kasnije, sve do nenadane Grinschgllove smrti redovito bile izdavane na njemačkom jeziku, s oznakom glavnog urednika (Grinschgl), ali bez potrebnih znanstvenih oznaka, što danas bitno umanjuje značaj tih publikacija, što je tada bilo u skladu sa sličnim sastancima u Europi. Usprkos tim formalnim nedostacima domaćim autorima bila je čast pojavljivanje u tim publikacijama s elitnim imenima međunarodnih pozvanih uvodnih predavača, vodećih predstavnika tadašnje europske neurologije, psihijatrije i neurokirurgije. I autori kratkih znanstvenih priloga, ugledni kliničari i znanstvenici europske medicinske elite, iznosili su sa svojim suradnicima u "kratkim referatima" značajne novosti. Stoga su bile poticaj mlađim kolegama za sudjelovanje na sastancima s uglednim predstavnicima i prilika za stručno i znanstveno usavršavanje.

Zagrebačko tajništvo je uz napore tajnika "Regionalnog ureda" i njegovih suradnika, već od 12. Simpozija 1972. godine započelo pripremu knjiga "Referata" na hrvatskom (hrvatsko-srpskom) za liječnike koji nisu vladali njemačkim, kako bi se ovi sastanci približili većem broju sudionika iz tadašnje Jugoslavije, u početku u A4 formatu, uobičajenoj formi "skripata", a od 16. Simpozija (1976) počelo je izdavanje knjiga prijevoda s njemačkog sažetaka uvodnih predavanja i prihvaćenih znanstvenih priloga na hrvatskom ("hrvatskom-srpskom") jeziku, budući da su prevoditelji bili suradnici zagrebačke Neurološke i Psihijatrijske klinike, s oznakom prevoditelja svakog članka: među "prevoditeljima"

nalazimo ugledna imena tadašnjih ili kasnijih nastavnika. Zbornici su u to vrijeme smatrani važnim prilogom u poslijediplomskom usavršavanju naših neurologa i psihijatar, ali i liječnika primarnog kontakta, pa je naklada od 500-600 primjeraka gotovo uvijek bila razgrabljena. To je nastavljeno sve do Grinschgllove smrti pred 25. Simpozij. Te godine nisam mogao, uz njemačko, pripremiti i domaće izdanje knjige referata.

Nakon nenadane smrti Geralda Grinschgl, 9. listopada 1984., Kuratorij je odredio O. Stochdorph i B. Barca za urednike zbornika "Referata". Uz velike napore i putovanja obojice urednika u Graz, gdje smo u suradnji i velikim marom udovice glavnog tajnika gospođe Gertraude Grinschgl pripremili njemačko izdanje 25. Simpozija; a i "Program" je na vrijeme bio otisnut. Gospođa Grinschgl je kao dugogodišnja suradnica u tom poslu bila upućena u organizaciju i hrabro preuzela pripremu 25. Simpozija. Konsenzusom članova Kuratorija i vođenje Simpozija palo je na prof. Barca, partnera i prijatelja pokojnog Grinschgl. Simpozij je svakako bila prigoda da se oda dužna počast čovjeku, koji je gotovo 25. godina vodio Pulske simpozije. O izuzetnoj osobi inicijatora i jednoga od osnivača Pulskih sastanaka, o Geraldu Grinschglu, govorio je na memorijalnoj sjednici dugogodišnji austrijski član Kuratorija, njegov osobni prijatelj i poštovalac, profesor Hans Ganner (5). Barac je vodio sjednicu Kuratorija na kojoj se raspravljalo o budućnosti ovih sastanaka: hoće li će se Pulski Simpoziji uopće nastaviti. Katkad veličina čovjeka može biti i prepreka daljem razvoju onoga što je sâm stvorio. Nekima se činilo da je pokojni Gerald toliko značio za ove sastanke, da ih je bez njega nemoguće nastaviti. S druge je strane većina članova Kuratorija tražila, da se tradicija tako uspješne "Pule" nastavi, prvenstveno iz razloga koje je sâm Grinschgl definirao u svojim zapisima, za dobro medicine, kao i za dobro naroda naše regije i Europe (2).

PROMJENE IMENA PULSKIH SASTANAKA

Promjene imena ovih sastanaka odražavaju promjene u njihovu karakteru i okolnostima u kojima su se održavali. Sastanak je prve tri godine nazivan "Vikend simpozij" u organizaciji Neuropsihijatrijskog društva Sveučilišta u Grazu, s kolegama iz Zagreba i gostom iz Njemačke i rastom broja sudionika slijedećih godina. Programi su bili tiskani pod nazivom: "Wochenend Symposium". Taj naziv se održao do 7. Simpozija (1967). Listopada 1963. godine na sastanku na Bledu formiran je Kuratorij "Vikend-simpozija", sastavljen uglavnom od uglednih profesora, predstojnika sveučilišnih Neuropsihijatrijskih klinika: dva predstavnika Sveučilišta u Grazu: Hans Bertha i Gerald Grinschgl, u Zagrebu: Radoslav Lopašić, Rijeci: Franjo Jelašić, Beču: Herbert Reisner, Kölnu: Werner Scheid, Beogradu: Jovan Ristić i Puli: Milan Kuiuš. Četvrti "Wochenend-Symposium" (1964) zajednički organiziraju Neuropsihijatrijsko društvo Sveučilišta u Grazu i novoformirani međunarodni Kuratorij, koji vodi profesor Lopašić, predstojnik Zagrebačke klinike. Od 8. Simpozija (1968) naziv je promijenjen u "Neuropsychiatrisches Symposium", a od 20. Simpozija (1980) u "Internationales Neuropsychiatrisches Symposium". Nakon Geraldove smrti

Kuratorij odlučuje dati mu ime po najzaslužnijem za njegovo uspješno održavanje: "Internationales Neuropsychiatrisches Gerald-Grinschgl-Symposium". Od 37. Simpozija (1997), zajedno s uvođenjem engleskog, uvest će se naziv: "International Neuropsychiatric Pula Symposium", a na jesenjem sastanku u Padovi nakon 44. Simpozija 2004. godine Kuratorij je na temelju analize stvarnog značaja, karaktera i ciljeva ovih sastanaka donio jednoglasnu odluku, da se 45. jubilarni sastanak 2005. godine pripremi kao "International Neuropsychiatric Pula Congress".

NOVA ORGANIZACIJA PULSKIH MEĐUNARODNIH SASTANAKA

Nakon smrti Geralda Grinschglja za glavne tajnike izabrani su 1985. godine Boško Barac i Helmut Lechner, vodeći stručnjaci u neurologiji u svojim zemljama i predstojnici Klinika u Zagrebu i Grazu. Tada su podijeljene obaveze između zagrebačkog i gradačkog Tajništva. Lechner, neurolog svjetskog glasa, osnivač "Salzburških sastanaka o cerebrovaskularnim bolestima", predložio je da se Simpoziji priključe organizaciji Društva South East European Society for Neurology and Psychiatry – SEESNP (Jugoistočno europsko društvo za neurologiju i psihijatriju), organizirano 1972. na inicijativu Lechnera i grčkog neurologa Johna Logothetisa na Sveučilištu u Solunu. Ono je svake dvije godine organiziralo neuropsihijatrijske sastanke u Grčkoj: Solunu, Ateni, katkad i u drugim gradovima (Rimu, Jeruzalemu). Tako su po funkciji (*ex officio*) u pulski Kuratorij ušli John Logothetis i Evangelos Dimitriou. Na Lechnerov poticaj obnovljena je i inicijativa intenzivnije suradnje sa zemljama uključenim u Radnu zajednicu Arbeits-Gemeinschaft (Arge), Working Community (WC) Alpe-Jadran. Analogno nekadašnjim "Venecijanskim neurološkim simpozijima", koje su 1965. osnovali Fontanari, Lechner, Kugler i Dogan, osnovana je "Sekcija za neuroznanost RZ Alpe Jadran": Barac, Kugler, Radoš, Milohanić, Battistin, Paal, Fontanari, Prevec, Lavrič, Rizzuto, Lechner. Uveden je engleski kao kongresni jezik, što je omogućilo da se ukine simultano prevođenje, a od 1986. počinju se izdavati zbornici na engleskom "Proceedings".

Od 1982. Izvršno vijeće Sabora SRH putem Ministarstva zdravstva dodijelilo je pomoć za simultano prevođenje, smatrajući te znanstvene sastanke važnima za hrvatsku medicinu i prepoznatljivost u Europi i svijetu. Kasnije je, nakon reorganizacije Pulskih sastanaka, na inicijativu predstojnika Klinike B. Barca (1979), osiguralo Neurološkoj klinici Rebro sredstva za profesionalnu stručno-administrativnu tajnicu Zagrebačkog tajništva. Na tu funkciju bila je izabrana prof. Vivian Michel-Kranjec, poznata tadašnjim sudionicima Simpozijima. To je osiguralo kontinuiran rad tajništva: priprema sljedećih simpozija, sastanaka Kuratorija, redovnih izvještaja, priprema web stranica Pulskih sastanaka, prepisku s predavačima, ustanovama i sponzorima... To je i omogućilo da se 1986. počelo s izdavanjem zbornika "Proceedings" koje je organizacijski i financijski vodilo Zagrebačko tajništvo s Barcem na čelu, tiskanih kao suplement hrvatskog časopisa "Neurologija" (Zagreb) s recenzentima članovima Kuratorija. Definirani su kriteriji za uvodne, ali i

za kratke znanstvene priloge, a uvedena je i recenzija i urednička revizija primljenih kratkih znanstvenih priopćenja, što je privuklo nove aktivne sudionike. Za glavne urednike Zbornika imenovani su Barac i Lechner. Kasnije je petnaestak godina lektorica engleskog jezika bila prof. Gordana Tobisch. Posljednjih godina imenovan je urednik-koordinatorski B. Barac i urednici Lechner, Huber, Muičević, Battistin, Demarin, Sinanović, Trkanjec i Vodušek.

"Sekcija za neuroznanosti RZ Alpe-Jadran" (Fontanari) organizirala je 1987. godine uspješne tečajeve za usavršavanje: o alkoholizmu i pušenju, o sonografskim tehnikama, o magnetskoj rezonanci u neurologiji, 1988. održan je u Padovi (Battistin) uspješan multidisciplinarni regionalni Simpozij o starenju mozga, a 1989. sastanak grupe stručnjaka u Ljubljani (Battistin, Lechner, Hrastnik, Barac) radi organizacije regionalnog znanstvenog projekta "Brain aging and dementias". Prijedlog projekta je 1991. bio prihvaćen od nadležnih tijela RZ Alpe-Jadran u Hrvatskoj, Sloveniji i Italiji, ali je početak rata u bivšoj Jugoslaviji onemogućio njegovu realizaciju.

Teme Pulskih neuropsihijatrijskih sastanaka ažurno su pratile napretke u svjetskoj neurologiji, psihijatriji i neurokirurgiji, osiguravajući potreban uvid u nove koncepte i mogućnosti liječenja, imajući pred očima potrebu novog tipa znanstvenog i stručnog povezivanja nekad zajedničke discipline: neuropsihijatrije u sferi organskih temelja ljudskog ponašanja. Izvještaji poznatih znanstvenika i uglednih europskih kliničara davali su mogućnosti živih rasprava i poticaja za nova istraživanja. Stoga su uz aktualne teme obiju glavnih struka njegovali i njihove interdisciplinarnе probleme, što je Pulskim simpozijima od ranih početaka njihova postojanja davalo specifičan pečat. Novi glavni tajnici Lechner i Barac i Kuratorij ovu su tradiciju nastojali postaviti u prvi plan programa i organizacije sastanaka. Pobuđujući istovremeno snažni interes predstavnika srodnih i suradničkih struka: interne medicine, infektologije, pedijatrije i drugih, pa i nemedicinskih disciplina: psihologije, filozofije, sociologije, pa i teologije, redovito su se među predavačima i sudionicima javljali njihovi istaknuti predstavnici. Stoga su Pulski simpoziji postali važni za međunarodnu znanstvenu suradnju u ovom društveno važnom području, koliko i za trajno usavršavanje akademskih i praktičnih liječnika i suradničkih struka. Nastojalo se naći aktualne teme za akademska predavanja, radne sastanke ili satelitske simpozije. Treba istaknuti produktivnu suradnju glavnih tajnika Lechnera i Barca te članova Kuratorija izabranih za vođenje neuroloških (Neundörfer, Vodušek) i psihijatrijskih tema (Huber, Gross), te zajedničkih sjednica s RZ Alpe-Jadran (Battistin, Lechner) (22).

Temeljem tradicije "tečajeva za usavršavanje" nastavljeni su "poslijediplomski programi trajnog usavršavanja" iz područja neurologije i psihijatrije. Tečajevi na engleskom, službenom jeziku sastanaka, kasnije su bili dopunjeni tečajevima na hrvatskom i na drugim jezicima (slovenskom, talijanskom, njemačkom) zemalja sudionica za liječnike specijaliste i liječnike primarnog kontakta. Tako ovi su Simpoziji postali rado posjećeni sastanci neurologa, psihijatar

i srodnih stručnjaka Hrvatske i regije, domaćih i inozemnih liječnika praktičara ili srodnih disciplina. Tradicionalni znanstveni dio Simpozija, uz poslijediplomske tečajeve, satelitske simpozije, radne sastanke i akademska predavanja poznatih znanstvenika i eksperata za određena područja naših struka produljilo je trajanje Pulskih sastanaka od 26. Simpozija (1986) na punih 5 radnih dana. Ta je organizacija trebala biti priprema za približavanje i ulazak zemalja jugoistočne Europe u Europsku Zajednicu, uz dvije suradničke znanstvene zajednice regionalnog europskog karaktera (Alpe-Jadran i SEESNP).

Jubilarni 30. Simpozij 1990. godine, održan poslije prvih demokratskih izbora – još uvijek u okviru Jugoslavije, pozdravio je i otvorio prvi predsjednik Hrvatskog Izvršnog vijeća Sabora (hrvatske Vlade) Stjepan Mesić, koji je na Simpoziju sudjelovao vrlo brzo nakon izbora, prije donošenja novog Ustava RH, zajedno s ministrom zdravstva Andrijom Hebrangom. Te su godine s austrijske strane pokrovitelji bili tri savezna ministra Republike Austrije (znanosti: dr. Erhard Busek, zdravstva: ing. Harald Ettl, rada i socijalne politike: dr. W. Geppert), uz predsjednika Vlade pokrajine Štajerske dr. Josefa Krainera i gradonačelnika Graza Alfreda Stingla.

Interesantna je povijest pokroviteljstva 30-og jubilarnog Simpozija. Još u početku 1990. godine zamolili smo tadaš-

njeg predsjednika Izvršnog vijeća, danas pokojnog dipl. ing. Antuna Milovića za pokroviteljstvo. Kad me primio radi razgovora o našoj molbi, rekao je da nema smisla prihvatiti pokroviteljstvo Izvršnog vijeća, jer će uskoro biti izbori i ne zna se tko će biti izabran. Odgovorio sam mu da se to zaista ne zna, ali pokroviteljstvo je Izvršnog vijeća tradicija, ipak ju je načelno važno nastaviti, jer će svaki budući premijer rado prihvatiti ovu obvezu važnu za našu domovinu. Na to je odmah pristao i obećao poslati svoju pisanu poruku dobrodošlice u ime Izvršnog vijeća, što je i učinio. Poruka je prevedena i tiskana u Programu 30. Simpozija, zajedno s njegovom fotografijom, što je postao običaj pri prošlim jubilejima. Poruka ing. Milovića završava se željama sudionicima: “Čestitajući u ime Izvršnog vijeća Sabora SR Hrvatske ovaj jubilej svim sudionicima, posebno tajnicima i članovima Kuratorija, sa zahvalnošću se sjećam i izražavam počast pokojnim osnivačima Međunarodnih neuropsihijatrijskih simpozija u Puli. Nadam se da će se tradicija ovih simpozija nastaviti u budućnosti, predstavljajući vrijedan prilog razvoju profesionalne i humane suradnje između naroda i zemalja, podržavajući našu zajedničku želju i potrebu za razmjenom iskustava u svim područjima znanosti i tehnologija”.

Ubrzo nakon izbora došao je rok da dogovorim sastanak s netom izabranim predsjednikom novog Izvršnog vijeća Sabora Stjepanom Mesićem. Njegova tajnica pozvala me već za nekoliko dana i zadržao sam se više od pola sata s predsjednikom nove vlade (tada još Izvršnog vijeća Sabora) Mesićem u vrlo ugodnom razgovoru. Predsjednik je dao ne

Počasni gosti 42. Simpozija (s lijeva na desno): Ambasador Republike Austrije Dr. Bogner sa suprugom, Gradonačelnik Graza Stingl, gospođa Marija Lechner sa suprugom, Barac, Radoš i Gradonačelnik Pule Delbianco

samo priznanje našem radu u uspješnoj promociji hrvatske neurologije, psihijatrije i općenito medicinske znanosti i međunarodne suradnje, nego je obećao da će svakako doći na svečanost otvorenja. Izrazio je misao da bi to zbog međunarodnog ugleda Hrvatske možda to mogao učiniti predsjednik Republike Tuđman, jer bi to bila najbolja promocija Hrvatske države. Tako sam dobio prigodu razgovarati i s predsjednikom Tuđmanom, no on je to otklonio: dobio sam dojam da je već prethodno dobio tu sugestiju nekog od svojih savjetnika. Predsjednik Mesić je usprkos obvezama došao osobno, uz pratnju ministra zdravstva prof. Hebranga, na svečanost otvorenja Simpozija, te nam je svima ostao u lijepom sjećanju, njegovo humano shvaćanje našega posla, poželjevi nam, posebno inozemnim sudionicima i kolegama iz drugih republika ugodan boravak, uspješan rad i razmjenu znanstvenih informacija. Osobno prisustvo novog hrvatskog premijera nije bila samo značajna podrška hrvatskim organizatorima za dalji rad, nego i javna demonstracija Hrvatske da želi miroljubivu suradnju sa svim ljudima dobre volje u bivšoj državi, Europi i svijetu. Trideseti Simpozij postigao je najveći broj sudionika iz zemlje i inozemstva, održan u ugodnoj atmosferi, bez napetosti ili političkih trzavica. Sjećam se riječi dragog prijatelja, pokojnog Zvonka Levića iz Beograda: "uvjerio sam se da je propaganda koja se u dijelovima Jugoslavije vodi o Hrvatskoj lažna", i da ga veseli što je bio prisutan na Simpoziju. To su izjavili i neki drugi sudionici iz susjednih republika i europskih država. Simpoziji 1989. i 1990., prije agresije na Hrvatsku, koji su trajali

pet dana (od utorka do subote), dosegli su brojke od preko 700 aktivnih sudionika. Za vrijeme tih produljenih trajanja sastanaka jedan broj sudionika bio je prisutan svih pet dana, dok su neki prisustvovali samo nekim danima ovisno o interesu sudionika, prema programu koji se odvijao. To se nažalost prekinulo s 31. Simpozijem 1991., kada je počeo rat u bivšoj državi.

Gotovo od samoga početka Simpoziji su se održavali u suradnji sa Hrvatskim liječničkim zborom, pa je ta suradnja bila i formalno institucionalizirana. Lijep pregled prvih Pulskih sastanaka dao je dr. Ivo Nazor, član Kuratorija i dugogodišnji voditelj lokalnog organizacijskog odbora (Odbora za doček). Tako se Nazor (6) sjeća 10. Simpozija 1970. kada je predsjednik Skupštine općine Pula Lazarić uručio glavnom tajniku Grinschglu visoko odlikovanje "Orden Jugoslavenske zastave sa zlatnim vijencem" predsjednika Republike Josipa Broza Tita, na prijedlog Grada Pule, za zasluge organizacije ovih sastanaka. Prigodom 20. Simpozija predsjednik Općine Pula (gradonačelnik) predao je članovima Kuratorija: Baracu, Eichhornu, Gerstenbrandu, Grosse-ru, Kartinu, Marguthu, Nazoru, Peršiću, Reiseru, Ristiću, Scheidu, Stammneru i Stochdorph "Zlatne medalje Grada Pule", a glavnom tajniku Grinschglu "Zlatnu plaketu Komune Pula". Ambasador Republike Austrije dr. H. Liedermann uručio je iste godine u Beogradu jugoslavenskim članovima

.....
Članovi Kuratorija prije otvaranja 43. Simpozija: Barac, Lechner, Radoš, Huber, Gross, Kugler, Muičević, Neundörfer, Pogačnik, Vodušek

Kuratorija i dr. Radošu odlikovanje predsjednika Republike Austrije "Grosse silberne Ehrenzeichen für Verdienste um die Republik Österreich" (Velika srebrna zvijezda za zasluge Republike Austrije). I novi austrijski glavni tajnik prof. Lechner zadobio je simpatije i povjerenje lokalnih dužnosnika. Predstavnici hrvatskih neuroloških i psihijatrijskih društava, kako prije tako i tijekom rata, te predsjednici Hrvatskog liječničkog zbora (HLZ) i Akademije medicinskih znanosti Hrvatske (AMZH), profesori Dubravko Orlić i Mladen Štulhofer, pozdravljali su domaće i inozemne sudionike prilikom otvaranja ovih Simpozija, sada Kongresa. Predsjednik HLZ-a Orlić dodijelio je 2000. svim članovima Kuratorija "Diplomu Hrvatskog liječničkog zbora u znak priznanja za suradnju i osobit doprinos u njegovanju časne tradicije Hrvatskog liječničkog zbora, medicinske znanosti i zdravstva u Republici Hrvatskoj", a austrijski glavni tajnik Helmut Lechner na svečanosti je u Gradskoj skupštini proglašen "Počasnim građaninom Grada Pule". Hrvatski glavni tajnik Boško Barac dobio je i orden Štajerske vlade "Große Goldene Ehrenzeichen des Landes Steiermark", koji mu je na 41. Simpoziju uručio dr. Krainer, poglavar i predsjednik Štajerske vlade. Kao osobno priznanje i čitavom Kuratoriju shvaćam odlikovanje predsjednika RH "Reda Danice hrvatske s likom Katarine Zrinske", koje mi je 23. lipnja 2009.

Ravnatelj OB Pula dr. Jerin pozdravlja 44. Simpozij

uručio predsjednik Mesić, a što je na otvorenju 49. Kongresa najavila glavna tajnica Pulskih kongresa profesorica Vida Demarin.

RATNE GODINE SIMPOZIJA

Od 26. svibanja do 1. lipnja 1991. odvijao se 31. Simpozij već u atmosferi prijetećeg rata. Dio prijavljenih odustao je od sudjelovanja, što je rezultiralo bitno manjim brojem sudionika. Simpozij je održan u posve drugim uvjetima, rat je već započinjao: upravo prije početka 31. Simpozija Jugoslavenska je narodna armija potpala pod punu kontrolu ratnog hušakača i piromana Slobodana Miloševića, "braneći granice Jugoslavije", izazvala je sukob vojske i slovenskih demonstranata u Mariboru, pri čemu je tenk JNA pregazio civila. Zbog niza dramatičnih sukoba i tenzija na mnogim stranama Slovenije i Hrvatske, mnogi nisu došli na Simpozij. Tako je Simpozij i po treći puta bio izravno ugrožen. Premda su tri glavna tajnika (Lechner, Barac i Radoš) učinila sve da atmosfera bude normalna i prijateljska, nije se moglo izbjeći da sudionici budno prate zbivanja, i iz dana u dan mijenjaju raspoloženje prateći vijesti iz novina, radija ili televizije. Iako je 31. Simpozij bio u stručno-znanstvenom smislu uspješan, o čemu je ostao kao dokument zbornik Simpozija, s kvalitetnim uvodnim predavanjima o problemima spavanja, rehabilitacije u neurologiji i psihijatriji, te infekcijama i imunskim bolestima živčanog sustava, s nekoliko izvrsnih

radnih sastanaka (*Workshops*), iako nije bilo ni jednog incidenta među sudionicima iz raznih dijelova zemlje, ovaj je sastanak bio održan u napetoj atmosferi neizvjesnosti i iščekivanja daljeg razvoja u, sad već, bivšoj državi.

Nakon Pulskog simpozija, u kolovozu 1991. na inicijativu zagrebačkog glavnog tajnika B. Barca, ujedno i predsjednika Znanstveno-istraživačke Radne grupe Svjetske neurološke federacije (WFN), nekoliko članova ranijeg i sadašnjeg Kuratorija (Demarin, Lević, Pogačnik) spremno je potpisalo "Apel neurologa Jugoslavije za mir i ljudsko dostojanstvo, protiv rata, mržnje, i nasilja". Apel je objavljen u tisku, na radiju i televiziji u Hrvatskoj i poslan mnogim institucijama, ambasadorima stranih zemalja, odličnicima, dobivši službenu potporu od glavnog tajnika 16. Svjetskog kongresa neurologa u Vancouveru (studeni 1991, Kanada). Od mnogobrojnih adresa na koje sam poslao Apel, lijepe odgovore primili smo od kardinala Franje Kuharića i pomoćnika glavnog tajnika Ujedinjenih naroda Francesca Vendrella, dok većina adresanata, domaćih i stranih, nije odgovorila. Naravno, Apel nije imao rezultata u vidu prestanka rata, neki su potpisnici u svojim sredinama imali i neugodnih lokalnih reakcija od nacionalistički usmjerenih pojedinaca i grupa, ali ostao je dokument da suradnja humanistički orijentiranih intelektualaca može moralno nadvladati zločinačko raspirivanje mržnje među ljudima. Apel je objavljen u knjizi "Hrvatsko ratno pismo 1991/92." (7), zajedno s fotokopija-

ma dokumenata o borbi protiv agresije. Bio je to ujedno i jedini apel za mir potpisan od predstavnika svih republika bivše države – humano nastojanje intelektualaca, u stišavanju strasti reakcija na sustavno izazivanje nacionalističko-šovinističke mržnje radi stvaranja ratne atmosfere. Bio sam ponosan, govoreći da su neurolozi posebna vrsta ljudi. Ili je to ipak bio samo slučajan izbor odgovornih pojedinaca? Apel je bio referiran i u Biltenu Američke akademije za neurologiju (AAN), i objavljen 2006. u INPC zborniku, na engleskom, kao *odatak* Pregleda razvoja naših sastanaka (1).

U jesen i zimu godine 1991/92. došlo je do otvorenih sukoba i neprijateljstava Miloševićevom politikom poticanja "pobune hrvatskih Srba", što mu je uspjelo u ruralnim područjima Hrvatske, za razliku od urbanih. Ipak ne može se negirati da je bilo i dozvoljenih antisrpskih provokacija s hrvatske strane. Dogovorom 1992. glavnih tajnika i uz ocjenu odgovornog Ministarstva, zbog procjene da bi malo stranaca došlo u zemlju zahvaćenu ratom, donesena je odluka da se 32. Simpozij u predviđenom terminu organizira u Grazu, jednom od "gradova osnivača" Simpozija (Graz, Zagreb, Pula). Čitava organizacija pala je na prof. Lechnera, uglednog neurologa svjetskog glasa, uz sudjelovanje vodećih neurologa i psihijataru iz čitave Europe, Hrvatske i Slovenije,

.....
Organizatori Simpozija: Glavni tajnici Barac, Lechner i Radoš, te
Predsjednik Sekcije za neurološke znanosti RZ «Alpe-Jadran» Battistin

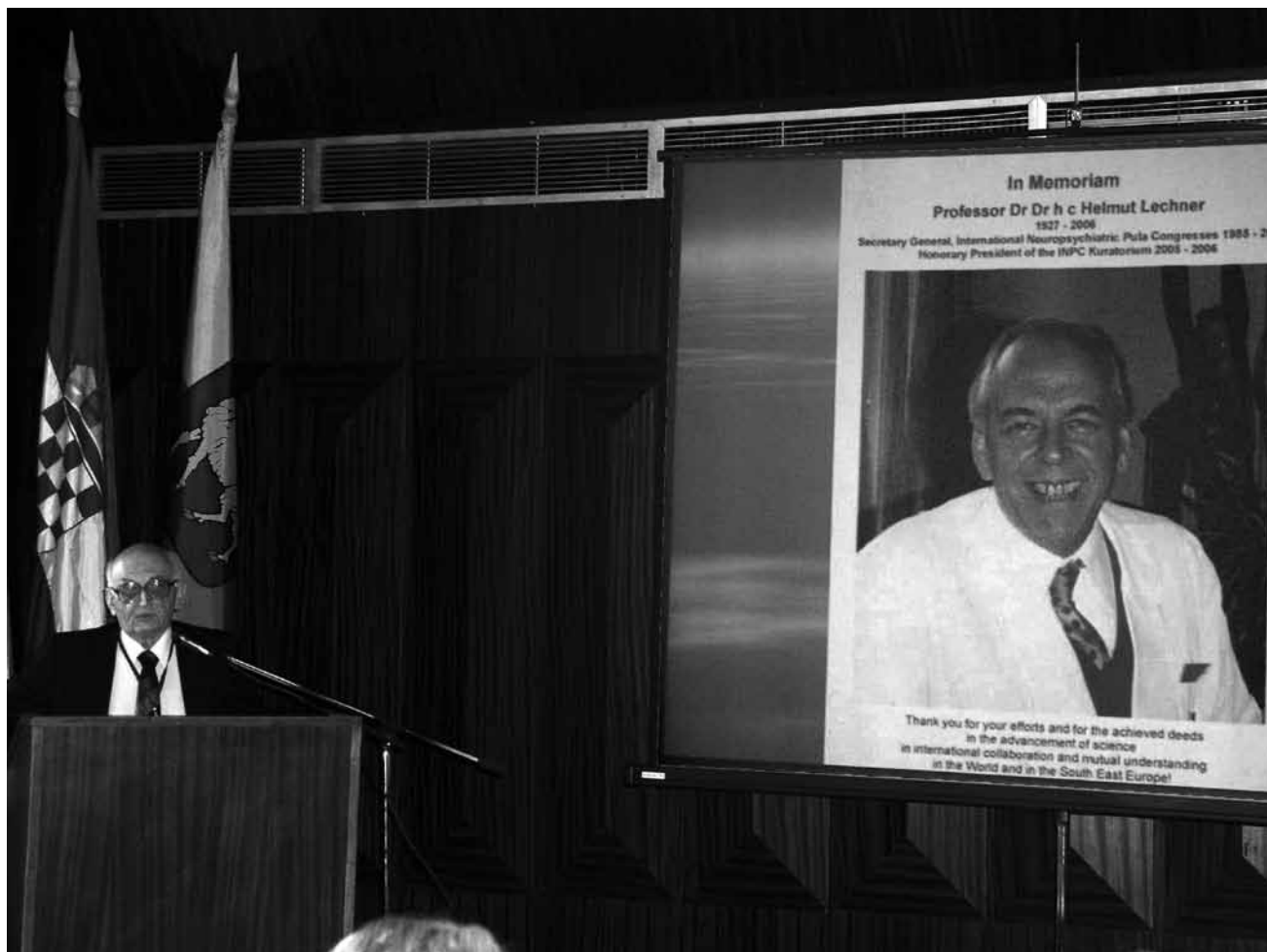
pa čak i iz Kine. Putem prof. Lechnera, organizatora Pulskog simpozija u Grazu, obavijestili smo članove Kuratorija, kolege iz Beograda, da ih sa žalošću moramo privremeno suspendirati na temelju odluke Savjeta sigurnosti UN-a i Odluke našeg Ministarstva znanosti, da se “u svrhu izolacije (Miloševićeve krnje) Jugoslavije zabranjuju sve veze i suradnja s institucijama i pojedincima iz (krnje) Jugoslavije”, kako je Srbija još dugo zadržala taj naziv. Premda je na to bilo kritičnih reakcija i među dobronamjernim sudionicima Simpozija (npr. predstojnika Psihijatrijske klinike u Grazu, prof. Zapotoczko, koji je na Simpoziju javno protestirao i izjavio da su i u vrijeme Drugoga svjetskog rata postojale veze i među znanstvenicima iz suprotstavljenih zemalja, koje su se pokazale korisnima), toga smo se morali striktno držati. Valjda ni kolege iz Srbije nisu imali želju doći u Graz, jer nitko od njih nije ni došao. Značajan je broj hrvatskih sudionika uspio doći usprkos financijskim teškoćama i aktivno sudjelovati u Simpoziju, što je trebalo zahvaliti financijskoj pomoći organizatora. Hrvatski sudionici, oslobođeni kotizacije, mogli su usred rata sudjelovati na tom izuzetno kvalitetnom i veoma posjećenom sastanku; 32. Simpozij predstavljao je puni znanstveni uspjeh.

Između ostalog je održan značajan radni skup: “Deca-

.....
Hrvatski Glavni tajnik Boško Barac komemorira umrlog partnera -
Austrijskog Glavnog tajnika Helmuta Lechnera

de of the Brain” koji je organizirao predsjednik Znanstveno-istraživačke grupe za organizaciju neurologije Svjetske federacije za neurologiju (World Federation of Neurology) i glavni tajnik INPS B. Barac, naglasivši u uvodu “Značaj međunarodne inicijative Desetljeća mozga”. U *Workshopu* sudjelovali su ugledni predavači, rektor Sveučilišta u Grazu F. Zeilinger (teolog): “Religion and Human Brain”, E. Pusić: “The Human Brain: Asset and/or Liability: Social Sciences’ Standpoint to the Decade of the Brain”, G. Paal: “Neurology and Psychiatry in the Scientific Tradition of the Pula Symposia”, K. Poeck: “Behavioral Neurology in Solving some Problems of our Civilization”, C. Ierodiakonou: “Modern Psychiatry and its Collaboration with Future Neurological Sciences”, G. Huber: “Modern Psychiatry at the Dawn of the 3rd Millennium”, V. Muačević: “Social Function of Psychiatry at the End of the 2nd Millennium”, S. Nikolić: “Developmental Neuropsychiatry, Perspectives of Learning Disabilities”, D. Fontanari: “Psychological Aspects of Modern Medicine”, V. Gruden: “Sublimation and Somatization”, N. Sartorius: “WHO Programs of Mental Health Policy in the Decade of the Brain”.

U izlaganju “Uvod u Desetljeće mozga” glavni tajnik Barac naglasio je vezu inicijative WFN s temeljnim ciljevima Pulskih sastanaka: slijedeći nove znanstvene napretke, nova disciplina “neurologija ponašanja” omogućava znanstvenu i praktičnu suradnju neurologije i psihijatrije, istražuju-

ći funkcije čovjekova mozga i njegove emanacije: duhovni život čovjeka. Nove tehnološke mogućnosti dale su dokaze za razumijevanje ranijih nagađanja o "plastičnosti" mozga i njegovih mogućnosti u restauraciji živčanih funkcija, te primjenu neurobioloških napredaka u učenju ljudi u svim dobnim razdobljima. Istraživanje bioloških faktora mozga daje odgovore na pitanja o funkcioniranju čovjekova uma kao individue, ali i kao dijela ljudske vrste. Moderna neurologija i psihijatrija nisu više ograničene na dijagnozu i liječenje neuroloških i psihijatrijskih bolesti, nego su postale znanosti koje brinu o mozgu kao sijelu ljudskog uma i njegova kolektivnog duha. Neuroznanosti približavaju se stupnju boljeg razumijevanja odnosa individualnih funkcija ljudskog mozga i zajedničke ljudske svijesti i duhovna života. Ljudi stoga moraju postati svjesni ovih važnih napredaka, o čemu ovisi mogućnost opstanka života na Zemlji. Stvorile su se očite suprotnosti između snažnih tehnoloških mogućnosti vladanja prirodnim procesima i naše sposobnosti da ih kontroliramo: to najviše biće na Zemlji, čovjek i njegov božanski dar: um, postao je prijatnija samomu sebi i Zemlji, na kojoj živi.

Na 32. Simpoziju u Grazu pozdravili su nas stari austrijski prijatelji Stepantschitz, Wegart, dr. Krainer i drugi. Svi su oni s poštovanjem i sjetom govorili o razvoju "znanstvenih i humanističkih funkcija Pulske škole medicinske znanosti i humanizma", izražavajući nadu i želju da se već slijedeće, 1993. godine vratimo u Pulu i dalje ju razvijamo na korist

svih medicinskih i srodnih suradničkih disciplina, svih ljudi u regiji i svijetu, osobito onih stradali u strašnim zbivanjima u bivšoj državi.

Pulski se Simpozij mogao kroz sve ratne godine redovito održavati samo izuzetnim naporima našeg velikog prijatelja, austrijskog glavnog tajnika Helmuta Lechnera i uz pomoć prijatelja iz Austrije, Njemačke, Slovenije i Italije, te kasnije iz BiH. Rado se sjećamo riječi podrške predstavnika austrijske medicinske znanosti i javnog života, iskazanih 1992. u Grazu, s ponovljeno izrečenom željom da se Simpozij već slijedeće godine vrati u Pulu.

U samostalnoj je Hrvatskoj Ministarstvo znanosti i tehnologije, koje je postalo nadležno za rad svih znanstvenih sastanaka, cijeneći značajan doprinos ovih Simpozija međunarodnom ugledu hrvatskoj medicinskoj znanosti nastavilo pomagati njihovo održavanje, podržavajući hrvatsko tajništvo i njegova glavnog tajnika prof. Barca u organizaciji Pulskih sastanaka. Kada je Ministarstvo znanosti uvelo web stranice, naši su znanstveni sastanci dobili svoj portal. Kasnije je glavni tajnik, uz pristanak Kuratorija, organizirao vlastite web stranice Pulskih kongresa (www.inpc.com), na kojima su se mogli naći i svi objavljeni radovi u zbornicima

.....
Kuratorij INPC za vrijeme komemoracije Glavnog tajnika Barca: Radoš, Demarin, Gross, Huber, Kugler, Lanner, Muačević, Sinanović, Vodušek, Pogačnik

“Proceedings” posljednjih deset godina (od 2001), obavijesti o sljedećem kongresu, mogućnostima prijave radova, registracije, kao i informacije o kongresima, foto albumi, itd. Sada je taj portal preuzela ekipa prof. Demarin.

U nastojanju osiguranja nastavka razvoja sastanaka, s obzirom na značajan znanstveni utjecaj na najbolje predstavnike ovih struka u regiji, Kuratorij je na prijedlog glavnih tajnika Barca i Lechnera 1999. bio proširen novim tijelom: “Znanstveno savjetodavno vijeće” (*Scientific Advisory Board*), u koje su se birali ugledni predstavnici obih struka, većinom predstojnici Klinika u Hrvatskoj, Austriji, Njemačkoj, Italiji, Sloveniji, Bosni i Hercegovini, Srbiji: Z. Ambler (Pilsen), S. Butković-Soldo (Osijek), C. Carollo (Padova), L. Deecke (Beč), V. Demarin (Zagreb), R. Erkwow (Aachen), R. Fahlbusch (Erlangen), V. Folnegović-Šmalc (Zagreb), Lj. Hotujac (Zagreb), H. P. Kapfhammer (Graz), H. Katschnig (Beč), J. Klosterkötter (Köln), M. Kocmur (Ljubljana), Z. Lacković (Zagreb), G. Lanner (Klagenfurt), S. Loga (Sarajevo), Đ. Ljubičić (Rijeka), G. Očić (Beograd), N. Mandić (Osijek), B. Riechling (Salzburg), E. Rimpl (Klagenfurt), H. Sass (Aachen), O. Sinanović (Tuzla), M. C. Spindel (Klagenfurt), L. Toresini (Merano), L. Tuškan-Mohar (Rijeka), M. Wender

.....
Svečanost posmrtnog uručjenja hrvatskog Odličja reda «Danice hrvatske s likom Katarine Zrinske» za austrijskog Glavnog tajnika Lechnera njegovoj udovici u dvorani «Karl-Franzens-Universität» u Grazu. Uz visoke austrijske predstavnike Univerziteta u Grazu prisutni: (drugi s lijeva) Rektor zagrebačkog sveučilišta Aleksa Bjeliš, sljede: Boško Barac, sveučilišni profesor Izet Aganović - Savjetnik i predstavnik Predsjednika Mesića, udova gospođa Marija Lechner

(Poznań), K. Wilhelm (Rijeka), V. Kostić (Beograd), itd. Želja nam je bila, da novoizabrani članovi Kuratorija osiguraju dalji napredak i najvišu razinu stručne razmjene iskustava i znanstvene suradnje u području neurologije i psihijatrije u slijedećim desetljećima, napredak humanističkog utjecaja naših disciplina na opći društveni, politički i gospodarski razvoj u Jugoistočnoj Europi, pridonijeti miru i poštivanju dostojanstva i osobnih prava čovjeka u regiji i svijetu.

U skladu sa željama istaknutim u Grazu 1992., 33. Simpozij održan je u Puli, s jedva 200 sudionika, ali naš je cilj bio da se on održi u Puli u skladu s tradicijom, makar i sa smanjenim brojem sudionika. Na tome je posebno inzistirao austrijski glavni tajnik, prof. Lechner, koji je otklonio prijedloge o privremenom premještanju ovih sastanaka u neku od susjednih zemalja. Svi prisutni sjećaju se emocionalnog govora predsjednika Pokrajinskog parlamenta Wergarta na svečanom ručku 1993., kad se Simpozij vratio u Pulu, i kada je simpoziju prisustvovao kao potpredsjednik hrvatske Vlade prof. Ante Simonić. Profesor Lechner našao je mogućnost da hrvatski sudionici mogu sudjelovati na Simpozijima uz uplatu simbolične članarine za “Pulski klub”. Zbog neprihvatljivih promjena u politici uredništva časopisa “Neurologija”, zbornici “Proceedings” 31., 32. i 33. Simpozija tiskani su kao samostalna izdanja u organizaciji hrvatskog tajništva Simpozija. Od 34. Simpozija Zbornici su ponovno bili tiskani kao dodatci časopisa s promijenjenim nazivom “Neurologia Croatica”.

Pored svojeg visokog znanstvenog ugleda među stranim sudionicima, Simpozij je uvijek vršio i značajnu kultur-

nu misiju upoznavanja inozemnih sudionika s hrvatskom kulturom. Ova je činjenica vjerojatno bila važna za moralnu pomoć inozemnih kolega i predstavnika austrijskog društvenog života tijekom agresije na Hrvatsku, izražene u nekoliko navrata i na Pulskim sastancima, a što se ogledalo u pošiljkama neophodnih lijekova. Nastavljena je tradicija nazočnosti visokih predstavnika Republike Austrije u Hrvatskoj, veleposlanika prijateljske Republike Austrije, eminenције Andreasa Berlakowitscha, dr. Rudolfa Bognera i dr. Hansa Knitela, poglavara Pokrajine Štajerske dr. Krainera i predsjednika Štajerskog parlamenta Franza Wegarta.

PULSKI NEUROPSIHIJATRIJSKI SASTANCI NOVOG TISUČLJEĆA

Jubilarni, 40. Međunarodni neuropsihijatrijski simpozij u Puli, održao se od 21. do 24. lipnja 2000. s glavnim temama: "Modern Stroke Therapy" i "What is Borderline", u suradnji s Radnom zajednicom Alpe-Jadran: "Migraine" i "Bioethics", simpozij "Multiple Sclerosis", radni sastanci, te predavanja uglednih gostiju: "Transmissible Spongiform Encephalopathies" i "Relations between Neurology and Psychiatry". Održani su također poslijediplomski tečajevi na hrvatskome jeziku za liječnike specijaliste i liječnike primarne zaštite. Ovaj Jubilarni simpozij proslavio je ne samo četiri desetljeća postojanja i intenzivnog razvoja, nego i prijelaza u peto desetljeće postojanja, s novim zadacima u novom tisućljeću.

Pokroviteljstvo jubilarnog Četrdesetog simpozija prihvatilo je predsjednik RH Stjepan Mesić, najviši predstavnik zemlje-domaćina, a kao počasni članovi Simpozija bili su značajne ličnosti javnog i političkog života Austrije i Hrvatske, među ostalim: ministrice vanjskih poslova i znanosti Austrije, ministar znanosti i ministrica zdravstva Hrvatske. Kongres je dobio i pokroviteljstvo Svjetske federacije za neurologiju ("World Federation of Neurology") na temelju svoje specifične funkcije povezivanja neuroloških problema s onima srodnih i suradničkih struka, osobito psihijatrijom i neurokirurgijom. Ovaj jubilej bio je to značajniji, što su ovi međunarodni znanstveni sastanci svojim djelovanjem značajno pridonijeli ne samo bržem optimalnom razvoju dviju struka: neurologije i psihijatrije u Hrvatskoj, nego i utjecali na razvoj javnog zdravstva i zdravstvene politike.

Pokroviteljstvo predsjednika Republike Stjepana Mesića na sljedećem 45. Kongresu 2005., te nakon toga na 46. i 47. Kongresu, predstavljalo je najviše priznanje koje su dobili organizatori, domaći i inozemni: za međunarodne promatrače bio je to znak da hrvatska javnost i politika visoko cijene međunarodnu suradnju na ovom važnom području znanosti i zdravstva. Slično priznanje istaknuto je i prihvaćanjem ministara u Vladama Hrvatske i Austrije, te visokih predstavnika EU članstvom u Počasnim odborima jubilar-nih simpozija i kongresa.

Zbog približavanja jubilarnog 50. Kongresa trebalo je osigurati prisustvo svih koji su zaslužni za nastanak i razvoj "Pulske škole". Stoga je 2005. oformljena skupina "Počasnih članova osnivača" (*Founding Honorary members*): H. Bertha, G. Grinschgl, P. Kartin, H. Lechner, R. Lopašić, F. Marguth, J. Ristić, A. Rosenzweig, W. Scheid, O. Stochdorf i "Grup

počasnih članova" (*Honorary members*): D. Fontanari, F. Gerstenbrand, G. Huber, Ch. Ierodiakonou, J. Kugler, G. Lanner, J. Logothetris, V. Muačević, B. Neundörfer, N. Peršić, C. M. Poser, A. Stammer. Sadašnje članove "Skupine povjerenika" (*Board of Trustees*) čine: B. Barac, L. Battistin, K. Bechter, V. Brinar, V. Demarin, E. Dimitriou, V. Folnegović-Šmalc, G. Gross, Lj. Hotujac, G. E. Klein, V. Kostić, Z. Lacković, S. Loga, G. K. Niederkorn, E. Ott, G. Pizzolato, T. Pogačnik, T. S. Prevec, A. Radoš, O. Sinanović, Z. Trkanjec, E. Uhl, L. Vescei.

U međuvremenu, nakon duge bolesti, kad smo se već nadali da će naš prijatelj i dugogodišnji austrijski glavni tajnik Helmut Lechner uspjeti prevladati tešku bolest, ošinula nas je vijest, da je 27. ožujka 2006., nešto prije 46. Kongresa, naglo preminuo. Ovo nam je svima teško palo, jer smo upravo posljednjih godina uspjeli realizirati projekt Međunarodnog kongresa neuropsihijatrijske apelacije, koji odgovara temeljnim ciljevima realizacije veza neurološke i psihijatrijske struke u istraživanju i praksi. Na 46. Kongresu jednu smo večer posvetili sjećanjima na njegovu ljubav sprem umjetnosti, ili, kao što je Helmut govorio, "glazbi koja najljepše spaja i povezuje ljude različitih kulturnih i civilizacijskih provenijencija". Na memorijalnoj sjednici posvećenoj velikom čovjeku, znanstveniku, humanistu, "kozmpolitu i gospodinu" u punom smislu te riječi, Helmutu Lechneru, govorili su Barac, Lanner, Vodušek i Hotujac (24). Izašlo je nekoliko nekrologa, u časopisu "Acta Clinica Croatica" (8), u glasilu Svjetske neurološke federacije (9)... Predsjednik Republike Mesić još ga je 23. lipnja 2005. odlikovao za zasluge dugogodišnjih napora na dizanju kvaliteta naših Sastanaka visokim hrvatskim odlikovanjem, no zbog bolesti Helmut ga nije mogao primiti u Zagrebu. Poslije njegove smrti, u organizaciji Ureda predsjednika RH njegov savjetnik prof. Aganović, predao je 14. ožujka 2008. u zgradi "Karl Franzens Univerziteta u Grazu" udovi prof. Lechnera, gospođi Mariji Lechner, visoko odlikovanje predsjednika RH "Reda Danice hrvatske s likom Katarine Zrinske", u nazočnosti njegove eminenције veleposlanika RH u Beču, prof. Zorana Jašića, prorektora "Karl Franzens Univerziteta u Grazu" prof. Roberta Maierhofera, prorektora Medicinskog univerziteta u Grazu prof. Gilberta Reibneggera, rektora Zagrebačkog sveučilišta prof. Alekse Bjeliša, i visokih predstavnika Grada Graza, Republike Austrije, Pokrajine Štajerske, te brojnih članova Kuratorija, koji su nakon svečanosti održali sjednicu Kuratorija u organizaciji profesora Niederkorna i Trkanjca.

SPECIFIČNOSTI MEĐUNARODNIH NEUROPSIHIJATRIJSKIH PULSKIH KONGRESA

Teme Pulskih znanstvenih sastanaka redovito su pratile aktualne napretke u području neurologije i psihijatrije pokrivaajući potreban uvid u suvremene mogućnosti liječenja bolesnika ovih područja, imajući za cilj povezivanje dviju samostalnih medicinskih disciplina, neurologije i psihijatrije u sferi organskih temelja ljudskog ponašanja. Pulski simpoziji, medicinski znanstveni sastanci s najdužom tradicijom održavanja u Hrvatskoj i ovom dijelu Europe, uz aktualne teme obiju glavnih struka njegovali su i njihove interdisciplinarne

teme, što im daje poseban, specifičan pečat. Pobuđujući istovremeno snažni interes predstavnika suradničkih struka: interne medicine, infektologije, pedijatrije, neurokirurgije i drugih, redovito su se među predavačima i sudionicima javljali istaknuti predstavnici ovih specijalnosti. Pulski simpoziji su stoga postali važni i za trajno usavršavanje liječnika specijalista i opće medicine u ovom važnom području zaštite narodnoga zdravlja.

Nakon svečano i radno proslavljene pedesetgodišnjice kongresa, analizirali smo njihovo stvarno znanstveno mjesto u međunarodnim znanstvenim okvirima, došavši do zaključka da njihov rast i razvoj, čak i usprkos nepovoljnim ratnim i poratnim zbivanjima, nije bio slučajan. Možda je jedna okolnost, gotovo slučajnost, učvrstila njihov prošli, sadašnji i budući položaj: izbor mjesta sastanka, Pula, hrvatski grad s bogatom europskom tradicijom i lijepom prirodom unutar naše prekrasne zemlje, o čemu su pisali i Grinschgl (2, 3) u svojim sjećanjima, i Lechner u mnogobrojnim predgovorima u Programima Pulskih sastanaka od 1986. do 2005. Od samog početka do danas na njemu su rado predavali vodeći ljudi u neurologiji, psihijatriji i neurokirurgiji. Veoma rano se uočilo, da neurologija i psihijatrija i nakon njihove podjele imaju toliko zajedničkih veza, da zajednički mogu lakše i racionalnije rješavati neke probleme znanstvene i praktične naravi. Temeljne neuroznanosti i brz napre-

dak medicinske tehnologije omogućile su važne spoznaje u istraživanju finih struktura i procesa u živčanom sustavu i čovječjem mozgu – organu našeg duševnog života. Neurologija i psihijatrija su u drugoj polovici 20. stoljeća unutar sebe razvile nove subspecijalnosti i područja istraživanja, često u susretima i s nemedicinskim strukama – interdisciplinarnost postaje u mnogim praktičnim i znanstvenim aspektima zahtjev koji postaje sve očitiji. Takav je pristup osobito u posljednjim godinama postao sve jasniji u programima, pri čemu se Kuratorij služi iskustvima znanstvenika i kliničara iz velikog dijela svijeta.

Hrvatska medicina, posebno neurologija i psihijatrija, moraju biti ponosne što se takav pristup ovim problemima ostvario u Hrvatskoj, a u čitavom se svijetu to sve više naglašava. Premda su se u 20. stoljeću pojavile kontroverze o korisnosti autonomije neurologije i psihijatrije, razvoj znanosti i prakse pokazuje potrebu samostalnosti, ali i suradnje u ovim područjima ljudskog djelovanja. I u zemljama s dugom tradicijom ove autonomije u SAD-u, na razini savezne države postoji jedinstvena institucija: "The American Board of Psychiatry and Neurology", kojoj je odgovoran zadatak planiranja i odobravanja specijalizacija iz neurologije i psi-

Završna sjednica 47. Kongresa. Bivši glavni tajnici Barac i Radoš i nova Glavna tajnica Vida Demarin

hijatrije i njezinih subspecializacija (www.abpn.com). Treba naglasiti, da je specializacija iz "neuropsihijatrije" u SAD-u bila odobrena još davne 1969. godine.

Svjesni ovih problema, vodstvo Kuratorija shvatilo je posebnu zadaću, te smo uveli neke teme, koje su kontinuirani "moto" povezivanja ovih specialnosti u izboru glavnih tema tako i u izboru akademskih predavanja: "Bridges between Neurology and Psychiatry", "Social Aspects in Neurology and Psychiatry", "Errors in Neurology and Psychiatry" (18, 22).

Povodom 50-godišnjice Pulskih kongresa uspjeli smo izdati značajnu "Spomen knjigu", "Memorial Book", Eds: B. Barac i V. Demarin (10), koja uz mnoštvo ilustracija donosi analize mnogih aspekata rada ovih sastanaka.

Bernhard Neundörfer (11), naglašava promptno reagiranje organizatora ovih sastanaka na novosti u znanosti i tehnologiji u područjima suradnje dviju disciplina, ali i u posebnim problemima u neurologiji: liječenju cerebrovaskularnih bolesti, epilepsija, starenju mozga i demencijama, neuro-imunološkim bolestima i multiploj sklerozi, bolestima pokreta i Parkinsonovoj bolesti, raznim aspektima boli i bolnih sindroma, neurološkoj rehabilitaciji i neuro-restauraciji, naglašavajući osobit značaj serija specializiranih akademskih predavanja u strukturi Pulskih simpozija i kongresa, od najranijih godina njihova nastanka do kraja njihova petoga desetljeća. Gerd Huber i Gisela Gross (12) daju veoma dokumentirani prikaz obrade psihijatrijskih tema Pulskih sastanaka, kako u području tehnoloških inovacija, još više naglašavajući izravnu, detaljnu i sustavnu analizu psihijatrijskih manifestacija i određivanja njihova značenja u dijagnosticiranju i praćenju poremećaja kod psihijatrijskih simptoma i sindroma. Smatraju da je i u tome području postignut značajan uspjeh u kritičkoj primjeni novosti u liječenju psihijatrijskih bolesnika. Posebno se osvrću na važnost primjene "Bonnske skale za procjenu temeljnih psihijatrijskih simptoma", primijenjenih u skladu s principima klasične njemačke psihijatrijske škole. Günther Lanner (13) naglašava važno i uvijek aktualno sudjelovanje vodećih Europskih neurokirurga u Pulskim sastancima njihovim prikazima najnovijih mogućnosti operativnog liječenja raznih neuroloških bolesti i poremećaja, kao i važnosti funkcijskog pristupa liječenja neurokirurških bolesti, zaključujući da je "Pula" u tom pogledu prednjačila pred mnogim drugim specializiranim sastancima. Leontino Battistin (14) naglašava komplementarnost subotnjih sastanaka u suradnji sa "Sekcijom neuroznanosti Alpe-Jadran" u nizu neuroloških i neuropsihijatrijskih tema, osiguravajući ne samo njihovu znanstvenu aktualnost, nego i poseban značaj za regionalnu suradnju. Karl Bechter (15) analizira kontinuitet istraživanja na području psihoimunologije, od ranih godina, kada još nisu postojale suvremene tehnološke metode kakve se mogu primijeniti u novije doba. Mieczyslaw Wender (16) analizira kontinuitet neuroimunoloških istraživanja neuroloških bolesti i njihove prikaze u Puli, osobito u analizi multiple skleroze. Slobodan Loga (17) govori o značaju Pulskih simpozija ne okolne zemlje, na primjeru Bosne i Hercegovine, naglašavajući njihove poticaje za razvoj znanosti i visoke nastave

u područjima neurologije i psihijatrije. Zlatko Trkanjec i Boško Barac (18) analiziraju značaj akademskih predavanja za specifičan razvoj Pulskih kongresa kao veoma specializiranog kontinuiteta znanstvenih sastanaka upravo u područjima gdje se dvije nekad jedinstvene discipline i dalje dodiruju i zahtijevaju suradnju, i u kojima su iznesene mnoge teme od posebnog interesa koje je nemoguće analizirati u kratkom članku. U serijama akademskih predavanja: "Bridges between Neurology and Psychiatry", "Social Aspects in Neurology and Psychiatry" i "Errors in Neurology and Psychiatry" prikazani su problemi koji će zahtijevati analizu i u budućnosti u skladu sa temeljnom filozofijom i ciljevima Pulskih sastanaka. Osman Sinanović (19) daje kratku analizu poslijediplomskih tečajeva, dok Marković i Radoš (20) s mnogo podataka i s puno emocija analiziraju značaj Pulskih sastanaka za Pulu i Istru, te za razvoj Pulske medicinske znanosti kao budućeg značajnog hrvatskog medicinskog središta, naglašavajući i njihovu lokalnu komponentu u velikom pothvatu jedne "male nacije" u svjetskoj medicini.

Pored znanstvenog ugleda među domaćim i inozemnim sudionicima, Kongres je vršio značajnu kulturnu misiju upoznavanja stranih sudionika s hrvatskom kulturnom tradicijom, kulturom tolerancije i međunarodne suradnje. Pored znanstvene treba naglasiti ulogu ovih sastanaka u dobrosusjedskoj međunarodnoj suradnji, osobito u zemljama regije, posebno bivše Jugoslavije, i povezivanja stručnjaka Središnje i Jugoistočne Europe unutar Europske zajednice. Vjerujemo da će Pulski kongresi svojom znanstvenom, obrazovnom, kulturnom i etičkom komponentom i u budućnosti igrati značajnu ulogu ne samo medicini, znanosti i kulturi, već i u društvenim procesima naše i susjednih zemalja.

Ovom prilikom želim se još jednom zahvaliti našim prijateljima i suradnicima, koji su nas napustili, na plemenitom poslanju davajući goleme priloge temeljnim nastojanjima Pulskih kongresa. Posebno se sjećamo naših članova Kuratorija: Nikole Peršića, Vladimira Paunovića, Zvonimira Levića, Hansa Helmut Kornhubera. Rezultati rada svih sudionika, predavača i autora znanstvenih priloga na Pulskim sastancima predstavljaju zalag za budućnost u svim sferama našeg djelovanja, pa stoga i obvezu novih generacija u podizanju kvalitete života i humanosti u regiji i svijetu, sa željom za život u svijetu mira, bez mržnje i ratova.

BUDUĆNOST PULSKIH SASTANAKA

Nakon smrti drugog dugogodišnjeg austrijskog glavnog tajnika Helmuta Lechnera, dragog prijatelja, međunarodno priznatog kliničara i znanstvenika, ponosnog, ambicioznog, poduzetnog i kreativnog čovjeka, humanista, učitelja i prijatelja mladih, čovjeka s velikim životnim iskustvima, mogu sa sigurnošću konstatirati, da smo zajedničkim naporima i međusobnom suradnjom uspjeli u njegovim ambicioznim prijedlozima da iz "Pulske škole", koja je u svojim početcima pretežno bila regionalnog karaktera, stvori svjetski poznato mjesto stvaranja novih ideja i ostvarivanja vrhunske međunarodne suradnje. Pulski sastanci uspjeli su se održati u vrtlozima i nesrećama balkanskih ratova nakon propasti bivše države u krvi i uništavanju materijalnih i kulturnih dobara:

oni u takvim prilikama ne bi mogli opstati bez pomoći Helmuta Lechnera i njegovih prijatelja i štovatelja. Usko smo surađivali i na drugom humanističkom području u okviru Svjetske neurološke federacije, gdje je preuzeo funkciju tajnika/blagajnika Znanstveno-istraživačke grupe za organizaciju neurologije u Svjetskoj neurološkoj federaciji (WFN). Osobno sam zadovoljan uspjehom dvaju kongresa: 46. (2006) i 47. (2008), koje sam samostalno organizirao uz moralnu i materijalnu pomoć Ministarstva znanosti, pod pokroviteljstvom predsjednika RH Srjepana Mesića, i u dobroj suradnji s farmaceutskim firmama iz Hrvatske i Slovenije, kojima se još jednom toplo zahvaljujem.

Osjetivši zamor i potrebu da se povučem, ali i da osiguram dalji uspješni razvoj ovih najstarijih medicinskih znanstvenih sastanaka u Europi, intenzivno sam tražio osobu, iz kruga hrvatskih i austrijskih prijatelja i najužih suradnika "Pule", koja bi mogla i željela posvetiti svoju energiju, utjecaj, te svoj znanstveni i društveni ugled za nastavak Pulskih sastanaka u novim uvjetima u regiji, Europi i svijetu. O tome sam raspravljao i prije Helmutove smrti s njim i s nekim našim prijateljima. Stoga smo taj položaj ponudili istaknutoj hrvatskoj neurologinji, međunarodno aktivnoj profesorici, pa i u "Puli", Vidi Demarin, nedavno izabranoj u HAZU, za koju vjerujemo da će nastaviti plemenitu tradiciju "Pulske škole" i da će ju znati prilagoditi potrebama današnjeg vre-

mena, naše domovine, susjednih država i Europe. Vjerojatno nije puka slučajnost da kolegica Demarin ima obiteljske korijene u Istri. Rezultati 48. i 49. te jubilarnog 50. Kongresa potvrđuju ispravnost njezina jednoglasnog izbora za glavnu tajnicu članova Kuratorija. Stoga joj želim još jednom zahvaliti, kao i njezinom prvom suradniku Zlatku Trkanjcu i svim članovima njezinog tima za organizaciju proslave 50-godišnjice Pulskih kongresa.

Usprkos svih sadašnjih nevolja: svjetskih financijskih kriza, prijetnji ratova, lokalnih nemira, klimatskih problema koji katkad poprimaju kataklizmičke razmjere, te strukturalnih problema hrvatskog društva, nadamo se da će ovi Sastanci sačuvati, unaprjeđujući svoje znanstvene, praktične i medicinske aspekte, humanističku misiju.

Konačno upućujem i ovim povodom svoje najbolje želje za napredak Pulskih kongresa, gradu Puli – domaćinu Kongresa, koji je zaslužio dobio ove kongrese za mjesto njihova održavanja kao simbol humanističke znanstvene i kulturne suradnje Hrvatske i svijeta te poticaj razvoju pulske i istarske medicine. Posebno zahvaljujem liječnicima i rukovoditeljima Pulske opće bolnice, ranijima i sadašnjim, za njihov kontinuirani interes, podršku i suradnju, sa željom da dosadašnji i budući rezultati rada Pulskih kongresa budu još od veće koristi za napredak ove važne hrvatske bolnice, na dobrobit građana Pule i Istre.

Izvori / References

1. *The fifth Decade of the International Neuropsychiatric Pula Congresses. Proceedings, 46th International Neuropsychiatric Pula Congress, Neurol Croat 2006, Vol 2 (Suppl 2): 7-21. Prepared by: B. Barac and H. Lechner*
2. Gerald Grinschgl: *Der Weg nach Pula. In: Programm und Festschrift. 20. Internationales Neuropsychiatrisches Symposium. Pula, 3.-8. Juni 1980: 14-18*
3. G. Grinschgl: *20 Jahre Neuropsychiatrische Symposien in Pula, ihre Wurzeln in der Vergangenheit und ihre Zukunftsperspektiven. In: Referate des 20 Neuropsychiatrischen Symposium, Pula 3.-8. Juni 1980. Ed: G. Grinschgl, Graz, 1980: 207-220*
4. W. Scheid (unter Mitarbeit von E. Gibbels, A. Stammer, H. H. Wieck, I. Seidenfaden, G. Friwedmann, K.-A. Joshheim): *Lehrbuch der Neurologie, 4. neubearbeitete u. Erweiterte Auflage. G. Thieme, Stuttgart-New York, 1980. str. 1159*
5. Hans Ganner: *Dozent Dr. Gerald Grinschgl. 25. Internationales Neuropsychiatrisches Gerald-Grinschgl Symposium. Programm, Pula 3.-9.6., Graz, 1985: 4-8*
6. Ivo Nazor: *Neuropsihijatrijski simpoziji u Puli (1961-1982). U: Zbornik zdravstva u Istri. 35. godišnjica zdravstvene službe u Puli (1947-1982). Zdravstvene organizacije Istre. OO ZLH, Istra, Znanstvena jedinica Med. centra Pula. Pula, 1982: 281-392*
7. *Apel: Neurolozi Jugoslavije: Sramota u dekadi mozga / Neurologists from Yugoslavia: A Disgrace in the Decade of the Brain. In: Hrvatsko ratno pismo 1991/92 / Croatian War writing 1991/92. Urednica: Dubravka Oraić Tolić. Zavod za znanost o književnosti Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb 1992: 143-146.*
8. B. Barac: *In Memoriam Dr Dr h c Helmut Lechner, Acta Clin Croat, Vol. 45 (2), 2006: 118-119*
9. B. Barac: *Obituary. In Memoriam Dr Dr Med Dr h c Helmut Lechner. World Neurology, 21 (3 Sept) 2006: 9*
10. *50 years International Neuropsychiatric Pula Congresses. Memorial Book 1961-2010. Eds. Boško Barac & Vida Demarin. Zagreb 2010. Str. 280. Suradnici i autori priloga: Boško Barac, Helmut Lechner, Vida Demarin, Kurt Niederkorn, Gerald Grinschgl, Hans Ganner, Günther Lanner, David B. Vodusek, Ljubomir Hotujac, Tomaž Pogačnik, Bernhard Neundörfer, Johann Kugler, Vladimir Kostić, Vasko Muačević, Gerd Huber, Gisela Gross, Leontino Battistin, Karl Bechter, Mieczysław Wender, Slobodan Loga, Zlatko Trkanjec, Osman Sinanović, Dubravko Marković, Aldo Radoš.*
11. Bernhard Neundörfer: *50 Years of the International Neuropsychiatric Pula Congresses. The Neurologist's Look into the Last 25 Years*
12. Gerd Huber, Gisela Gross: *Psychiatrists' analysis of the Pula Congresses, Review of the years 1975 - 1995*
13. Günther Lanner: *Neurosurgery in the Pula meetings*
14. Leontino Battistin: *Alps-Adria Neurosciences Section meetings*
15. Karl Bechter: *Psychoimmunology in the Pula Meetings before and now*
16. Mieczysław Wender: *Neuroimmunology in the Pula Congresses*
17. Slobodan Loga: *Reflections of the International Neuropsychiatric Pula Congresses (INPC) on Neurology and Psychiatry in Bosnia and Herzegovina*
18. Zlatko Trkanjec, Boško Barac: *Academic lectures in the Pula meetings*
19. Osman Sinanović: *Look on the Postgraduate programs*
20. Dubravko Marković, Aldo Radoš: *The city of Pula and the Neuropsychiatric Pula Congresses*

Dr. sc. med. Boško Barac redoviti je profesor neurologije u trajnom zvanju Medicinskih fakulteta Sveučilišta u Zagrebu i J. J. Strossmayera u Osijeku (u m.), počasni predsjednik Kuratorija Međunarodnih neuropsihijatrijskih Pulskih kongresa, član Akademije medicinskih znanosti Hrvatske (predsjednik Senata), počasni član Američke akademije za neurologiju (AAN) i predsjednik-osnivač Znanstveno-istraživačke grupe za organizaciju neurologije Svjetske federacije za neurologiju (WFN).
